

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ SARWARI ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΙ ΚΑΤΑ ΕΛΛΑΔΑΣ
(Προσφυγή αριθ. 38089/12)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

11 Απριλίου 2019

Η απόφαση αυτή θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με τα οριζόμενα από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να αποτελέσει το αντικείμενο διορθώσεων ως προς την μορφή.

Στην υπόθεση Sarwari κατά Ελλάδας.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε τμήμα, αποτελούμενο από τους εξής:

Ksenija Turković, *πρόεδρος*,

Λίνος-Αλέξανδρος Σισιλιάνος,

Aleš Pejchal,

Krzysztof Wojtyczek,

Pauliine Koskelo,

Tim Eicke,

Jovan Ilievski, *δικαστές*,

και Abel Campos, *γραμματέας τμήματος*,

Αφού διασκέφθηκε σε δικαστικό συμβούλιο στις 19 Μαρτίου 2019,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, η οποία ελήφθη την πιο πάνω ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 38089/12) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από δέκα Αφγανούς υπηκόους τα ονόματα των οποίων αναγράφονται στο παράρτημα («οι προσφεύγοντες») και οι οποίοι προσέφυγαν ενώπιον του Δικαστηρίου στις 19 Ιουνίου 2012 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Οι προσφεύγοντες εκπροσωπήθηκαν από τις κυρίες Ε. Σπαθανά και Ι.Μ. Τζεφεράκου, δικηγόρους του Συλλόγου της Αθήνας. Η ελληνική κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπήθηκε από τους εντεταλμένους του αντιπροσώπου της, κυρία Ε. Τσαούση, σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και Κ. Γεωργιάδη, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

3. Οι προσφεύγοντες επικαλέστηκαν ειδικότερα μία παραβίαση του άρθρων 3, 6, 13 και 14 της Σύμβασης.

4. Στις 21 Απριλίου 2016, οι αιτιάσεις που αφορούν τα άρθρα 3 και 14 της Σύμβασης καθώς και ένα τμήμα των αιτιάσεων που αφορούν το άρθρο 6 της

Σύμβασης κοινοποιήθηκαν στην Κυβέρνηση και η προσφυγή κηρύχθηκε απαράδεκτη κατά τα λοιπά σύμφωνα με το άρθρο 54 § 3 του κανονισμού του Δικαστηρίου.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

5. Ο κατάλογος των προσφευγόντων αναγράφεται στο παράρτημα.
6. Τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, όπως αυτά εξετάστηκαν από τους διαδίκους μπορούν να συνοψιστούν ως ακολούθως.

A. Η γένεση της υπόθεσης

7. Στις 13 Δεκεμβρίου 2004, κάποιος R.A.N., Αφγανός υπήκοος, διέφυγε γύρω στις 13:00 από μία από τις αίθουσες των ακροατηρίων των Δικαστηρίων της Πρώην Σχολής Ευελπίδων), αφού ελευθερώθηκε από τις χειροπέδες του. Την στιγμή των συμβάντων, αυτός τελούσε υπό την επίβλεψη των αστυνομικών Χ.Δ. και Ε.Κ., οι οποίοι ήταν τότε αντίστοιχα αστυφύλακας του αστυνομικού τμήματος του Αγίου Παντελεήμονα και ειδικός φρουρός και ήταν επιφορτισμένοι με την φύλαξή του και την μεταγωγή του στην Εισαγγελία Πλημμελειοδικών.

8. Σε μία ημερομηνία η οποία δεν διευκρινίζεται, αυτοί απετέλεσαν το αντικείμενο μιας ποινικής διαδικασίας, κατηγορούμενοι για την διαφυγή κρατουμένου από αμέλειά τους. Οι Χ.Δ. και Ε.Κ. αναζήτησαν τον φυγάδα σε πολλά μέρη όπου διέμεναν Αφγανοί υπήκοοι, ενεργώντας μόνοι ή με την βοήθεια συναδέλφων του αστυνομικού τμήματος του Αγίου Παντελεήμονα.

9. Στις 18 Δεκεμβρίου 2004, το τηλεοπτικό κανάλι εθνικής εμβέλειας MEGA μετέδωσε ένα ρεπορτάζ το οποίο περιείχε ισχυρισμούς σύμφωνα με τους οποίους αστυνομικοί είχαν κακομεταχειριστεί ανήλικους Αφγανούς υπηκόους αφού εισήλθαν βιαίως μέσα στο ξενοδοχείο που τους φιλοξενούσε. Οι ισχυρισμοί αναφέρονταν σε γεγονότα που φέρονταν να συνέβησαν στις 14 και 15 Δεκεμβρίου 2004 και τα οποία μεταγενέστερα στοιχειοθετήθηκαν από το εφετείο κακουργημάτων Αθηνών («το εφετείο») στην απόφασή του με αριθμό 169/2012 (πιο κάτω παράγραφος 10).

Β. Επί των γεγονότων που συνέβησαν στις 14 και 15 Δεκεμβρίου 2004 στο κτήριο που βρίσκεται στην Αθήνα (προσφεύγοντες με τους αριθμούς 2 έως 9)

10. Τα γεγονότα που συνέβησαν στις 14 και 15 Δεκεμβρίου 2004 περιγράφονται ως ακολούθως στην απόφαση αριθ. 169/2012 του εφετείου:

«(...) Στις 14 Δεκεμβρίου 2004, γύρω στις 22:30, οι δύο κατηγορούμενοι [Χ.Δ. και Ε.Κ.] καθώς και άλλοι αστυνομικοί, οι οποίοι δεν έχουν αναγνωριστεί, [μετέβησαν], με πολιτικά ρούχα, σε ένα κτήριο (...) μέσα στο οποίο διέμεναν Αφγανοί υπήκοοι (...) προκειμένου να αναζητήσουν τον φυγάδα [R.A.N.]. Αφού εισήλθαν μέσα στο κτήριο, ξύπνησαν όλα τα άτομα που διέμεναν εκεί (περίπου τριάντα πέντε άτομα) και τους οδήγησαν στο σαλόνι του κτηρίου, όπου τους υποχρέωσαν να σταθούν με το πρόσωπο στον τοίχο. Έδειξαν [στα άτομα αυτά] μία φωτογραφία του φυγάδα ρωτώντας τους αν τον γνώριζαν και αν τον είχαν δει να κυκλοφορεί στην περιοχή. Κτύπησαν με τα πόδια τους (κλωτσιές) και τα χέρια τους (γροθιές και χαστούκια) καθώς και με μπαστούνια ορισμένα από [τα άτομα αυτά], τα οποία αντιδρούσαν, σε διάφορα μέρη του σώματός τους, γεγονός που είχε ως αποτέλεσμα την πρόκληση απλών σωματικών βλαβών, παρά το γεγονός ότι [αυτοί] δεν τους είχαν προκαλέσει. [Οι αστυνομικοί Χ.Δ. και Ε.Κ.] επανέλαβαν την ίδια [επιχείρηση] στις 15 Δεκεμβρίου 2004 γύρω στα μεσάνυχτα: [συνοδευόμενοι από άλλα όργανα των δυνάμεων της τάξης], μετέβησαν στο [ίδιο] κτήριο (...) για να αναζητήσουν τον φυγάδα. [Οι αστυνομικοί αυτοί] ξύπνησαν τους ενοίκους και τους οδήγησαν στο σαλόνι του κτηρίου. Τους έδειξαν την φωτογραφία του φυγάδα και ρώτησαν αν αυτοί τους γνώριζαν. Κτύπησαν ορισμένους από αυτούς με τα πόδια τους και τα χέρια τους καθώς και με μπαστούνια σε διάφορα μέρη του σώματός τους, προξενώντας τους απλές σωματικές βλάβες. Ειδικότερα, [οι αστυνομικοί Χ.Δ. και Ε.Κ.] κτύπησαν: 1) τον KARIMY Ziya, προξενώντας του εκχυμώσεις στην πλάτη, 2) τον SHAKORYA Zaminali προξενώντας του εκχύμωση ελλειψοειδούς σχήματος στο αριστερό χέρι, και 3) τον

BASARDOUST Taki, προξενώντας του εκχύμωση ελλειψοειδούς σχήματος στον αριστερό μηρό (στο οπίσθιο μέρος) και μία εκχύμωση πιο κυκλικής μορφής στην αριστερή κνήμη (στο οπίσθιο μέρος). Επιπλέον, (...) στις 14 Δεκεμβρίου 2004, ο Ε.Κ. κτύπησε τον ΑΤΑΙ Nowruz, ο οποίος υπέστη εκδορά στο εμπρόσθιο τμήμα της αριστερής κνήμης με μία εκχύμωση πέριξ αυτής (...)).».

Γ. Επί των γεγονότων που συνέβησαν στις 15 Δεκεμβρίου 2004 στους χώρους του αστυνομικού τμήματος του Αγίου Παντελεήμονα (προσφεύγων με αριθμό 1)

11. Οι διάδικοι παρουσιάζουν διαφορετικές εκδοχές ως προς τις ακριβείς συνθήκες των γεγονότων που συνέβησαν στις 15 Δεκεμβρίου 2004 στους χώρους του αστυνομικού τμήματος του Αγίου Παντελεήμονα.

12. Όσον αφορά την Κυβέρνηση, αυτή αναφέρεται στα γεγονότα όπως αυτά περιγράφονται από το εφετείο στην απόφασή του με αριθμό 169/2012, το οποίο έχει ως εξής:

«(...) Δεν αποδείχθηκε μετά βεβαιότητας ότι οι κατηγορούμενοι διέπραξαν το ίδιο αδίκημα κατά των Αφγανών υπηκόων (...) και (...) κατά του SARWARI Ahmad και, ειδικότερα. Ότι στις 15 Δεκεμβρίου 2004 οι δύο [κατηγορούμενοι], μαζί με άλλους αστυνομικούς (...), γύρω στις 16:00, αφού συνέλαβαν τον SARWARI Ahmad στην Πλατεία Βικτωρίας, τον προσήγαγαν στο αστυνομικό τμήμα [του Αγίου Παντελεήμονα], τον οδήγησαν στην αρχή σε ένα άδειο δωμάτιο που βρισκόταν στον πρώτο όροφο και στην συνέχεια στο γκαράζ του τμήματος, του έδειξαν την φωτογραφία του φυγάδα ρωτώντας τον αν τον γνώριζε και, όταν αυτός απάντησε αρνητικά, τον κτύπησαν με λακτίσματα, με γροθιές και με ένα λάστιχο ποτίσματος για να πάρουν πληροφορίες, και ότι αυτός [ο SARWARI Ahmad] υπέστη ως συνέπεια εκτεταμένες εκχυμώσεις, οι οποίες κάλυψαν σχεδόν το σύνολο των βραχιόνων και του άνω τμήματος των πήχων, (...) κακώσεις στον αγκώνα (...) και εκτεταμένες εκχυμώσεις στο εξωτερικό τμήμα των

μηρών. Για τα ανωτέρω συμβάντα, δεν υπάρχουν μαρτυρίες ατόμων που είχαν ιδία (οπτική) αντίληψη. [Τα άτομα] τα οποία κατέθεσαν σχετικά με τα επίδικα γεγονότα δηλώνουν ότι τα άκουσαν από τα θύματα [που τα αφηγήθηκαν. Βεβαίως, [τα θύματα] έφεραν σωματικές βλάβες. Εν τούτοις, υφίστανται σοβαρές αμφιβολίες για το κατά πόσον τα τραύματα αυτά προκλήθηκαν από τους κατηγορούμενους στο γκαράζ του αστυνομικού τμήματος του Αγίου Παντελεήμονα, λαμβανομένου υπόψη ότι στο γκαράζ δεν υπάρχει πόρτα και είναι μονίμως ανοικτό, ότι υπάρχει ορατότητα [προς την είσοδο και το εσωτερικό του γκαράζ αυτού] από τις καφετέριες οι οποίες βρίσκονται η μία ακριβώς δίπλα και η άλλη απέναντι από αυτό, ότι ο δρόμος είναι πολυσύχναστος και ότι την ημέρα εκείνη είχε λαϊκή αγορά. Έπεται από αυτά ότι οποιαδήποτε κίνηση και οποιαδήποτε ενέργεια που θα ελάμβαναν χώρα μέσα στο γκαράζ θα είχαν γίνει αντιληπτές τόσο από τους περαστικούς όσο και, κυρίως, από τους ιδιοκτήτες και τους πελάτες των καφετεριών, [τούτου δέοντος να ληφθεί υπόψη σε σχέση με το γεγονός] ότι ο SARWARI Ahmad [βεβαίωσε], ενώπιον του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου, φώναζε διότι πονούσε, [καθώς και σε σχέση με] το γεγονός [ότι οποιαδήποτε κίνηση και οποιαδήποτε ενέργεια που θα ελάμβαναν χώρα μέσα στο γκαράζ θα είχαν γίνει αντιληπτές] από τους αστυνομικούς οι οποίοι ήταν σε υπηρεσία στο τμήμα [- οι οποίοι αστυνομικοί δηλώνουν] ότι δεν άκουσαν τίποτε και δεν υπήρξαν [μάρτυρες] ενός τέτοιου συμβάντος, και οι οποίοι, αν αυτό είχε λάβει χώρα, θα είχε οπωσδήποτε γίνει αντιληπτό τόσο από [τους αστυνομικούς] οι οποίοι βρίσκονταν στα γραφεία του πρώτου ορόφου όσο και από τον φύλακα Β.Π. (...). Περαιτέρω, οι αμφιβολίες του [παρόντος] δικαστηρίου ενισχύονται από το γεγονός από το γεγονός ότι τα θύματα ισχυρίστηκαν ότι είχαν υποβληθεί στο βασανιστήριο της ‘falaka’ εκ μέρους των κατηγορουμένων, δηλαδή ότι οι κατηγορούμενοι τους είχαν κτυπήσει [κάτω από τα πόδια] με λάστιχο ποτίσματος, το οποίο δεν αποδείχθηκε ότι συνέβη δεδομένου ότι ούτε οι ιατροδικαστές ούτε ο

ιατρός του ιατρικού κέντρου αποκατάστασης θυμάτων βασανιστηρίων δεν [διαπίστωσαν την ύπαρξη κακώσεων κάτω από τα πόδια τους] (...)».

13. Όσον αφορά τους προσφεύγοντες, αυτοί αναφέρονται στα συμπεράσματα της διοικητικής εξέτασης (πιο κάτω παράγραφος 34), στην γνώμη του εισαγγελέως πλημμελειοδικών Αθηνών (πιο πάνω παράγραφος 46), καθώς και στις αποφάσεις οι οποίες εκδόθηκαν στις 19 Δεκεμβρίου 2011 από το Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο Αθηνών («το μικτό ορκωτό δικαστήριο») (πιο κάτω παράγραφος 52).

Δ. Τα ιατρικά πιστοποιητικά

14. Στις 22 και 23 Δεκεμβρίου 2004, η υποδιεύθυνση ασφαλείας της αστυνομίας Αθηνών διέταξε την εξέταση των προσφευγόντων με τους αριθμούς 1 έως 7 και 10 από ιατροδικαστές. Από τα ιατρικά πιστοποιητικά που συντάχθηκαν από τους τελευταίους προκύπτει ότι οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 1, 2, 4, 5 και 7 συνοδεύθηκαν από αστυνομικούς. Σύμφωνα με τους ενδιαφερόμενους, η εξέταση έλαβε χώρα χωρίς την παρουσία διερμηνέως.

1. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 1

15. Σύμφωνα με το ιατρικό πιστοποιητικό που εκδόθηκε στις 17 Δεκεμβρίου 2004 από το νοσοκομείο «Πολυκλινική», ο προσφεύγων με τον αριθμό 1, ο οποίος είχε υποβληθεί σε ακτινογραφία, παρουσίαζε κάταγμα στα πλευρά.

16. Σύμφωνα με ένα πιστοποιητικό το οποίο εκδόθηκε από μία κοινωνική λειτουργό του ιατρικού κέντρου αποκατάστασης θυμάτων βασανιστηρίων, ο πιο πάνω προσφεύγων είχε εξετασθεί στις 21 Δεκεμβρίου 2004 από την ιατρό – διευθύντρια του κέντρου. Βάσει του πιστοποιητικού αυτού, κατά την εν λόγω εξέταση, η ιατρός είχε σημειώσει τα ακόλουθα: κατά την διάρκεια της κράτησής του, ο προσφεύγων με τον αριθμό 1 έχει υποστεί «μη μεθοδευμένους ξυλοδαρμούς, falaka, στέρηση νερού, καταιονισμό με κρύο νερό». Παρουσίαζε εκχυμώσεις στο οπίσθιο μέρος του μηρού, μώλωπες διαστάσεων 5 x 6 και 6 x 8 εκατοστών στους βραχίονες, καθώς και διαστρέμματα των καρπών με εκχυμώσεις και κακώσεις. Παρουσίαζε επίσης εκχυμώσεις, κακώσεις και οιδηματώδεις

πλάκες στο επίπεδο του πέλματος των ποδιών, και είχε δυσκολίες να βαδίσει. Υπέφερε επίσης από αναπνευστική δυσχέρεια, γεγονός που καθιστούσε δυνατή μία διάγνωση κατάγματος πλευρών.

17. Στις 22 Δεκεμβρίου 2004, ο πιο πάνω αναφερόμενος προσφεύγων εξετάστηκε από ιατροδικαστή. Στην έκθεσή του, ο ιατρός αυτός διαπίστωσε ότι ο ενδιαφερόμενος παρουσίαζε: εκτεταμένες εκχυμώσεις, υπό απορρόφηση, οι οποίες κάλυπταν σχεδόν εξ ολοκλήρου τους βραχίονες και το άνω τμήμα των αντιβραχίων, κρούστες υπό σχηματισμό στον αγκώνα κατά την αποκατάσταση των τραυματισμών που σημειώθηκαν στο σημείο αυτό και εκτεταμένες εκχυμώσεις στο εξωτερικό τμήμα των μηρών, σε φάση απορρόφησης. Διαπίστωσε επίσης ότι οι σωματικές βλάβες ήταν χρονολογικά συμβατές με τα συμβάντα που αναφέρονται από τον εν λόγω προσφεύγοντα και ότι η κατάσταση του τελευταίου απαιτούσε, εφόσον δεν υπήρχαν τυχόν επιπλοκές, μία διακοπή εργασίας οκτώ ημερών από την ημερομηνία των τραυμάτων.

2. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 2

18. Σύμφωνα με ένα ιατρικό πιστοποιητικό που εκδόθηκε στις 15 Δεκεμβρίου 2004 από την ιατρό – διευθύντρια του κέντρου αποκατάστασης θυμάτων βασανιστηρίων, κατά την εξέτάσή του, ο προσφεύγων με τον αριθμό 2 είχε ισχυρισθεί ότι υπέστη κακομεταχείριση και είχε κτυπηθεί στην αριστερή πλευρά του προσώπου. Μέσα στο έγγραφο αυτό, η ιατρός διαπίστωσε ότι ο ενδιαφερόμενος παρουσίαζε μία ευαισθησία στο σημείο αυτό, χωρίς να σημειώσει εν τούτοις ιδιαίτερα στοιχεία, και σημείωσε την παρουσία ενός τραύματος στην κνήμη, χρώματος ερυθρού, διαστάσεων 3 x 4 εκατοστών, το οποίο προκλήθηκε από λάκτισμα.

19. Στις 22 Δεκεμβρίου 2004, ο πιο πάνω αναφερόμενος προσφεύγων εξετάστηκε από ιατροδικαστή. Στην έκθεσή του, ο ιατρός αυτός διαπίστωσε ότι ο εν λόγω προσφεύγων, ο οποίος ήταν τότε ηλικίας δεκαεπτά ετών, παρουσίαζε μία κάκωση στο εμπρόσθιο τμήμα της αριστερής κνήμης, με μία εκχύμωση γύρω σε φάση απορρόφησης. Προσέθεσε ότι αυτή η «ελαφριά σωματική βλάβη» ήταν συμβατή με την υπόθεση μιας κάκωσης προκληθείσας από ένα αιχμηρό

αντικείμενο καθώς και με την χρονολογία των επικαλουμένων συμβάντων και ότι η κατάσταση του ασθενούς απαιτούσε, εφόσον δεν υπήρχαν τυχόν επιπλοκές, μία διακοπή εργασίας μιας ημέρας από την ημερομηνία των τραυμάτων.

3. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 3

20. Σύμφωνα με ένα πιστοποιητικό που χορηγήθηκε στις 16 Δεκεμβρίου 2004 από μία κοινωνική λειτουργό του ιατρικού κέντρου αποκατάστασης θυμάτων βασανιστηρίων, ο προσφεύγων με τον αριθμό 3 παρουσιάστηκε στο κέντρο αυτό και είχε εκθέσει την εκδοχή του ως προς τα πράγματα σχετικά με τα επίδικα συμβάντα.

21. Σύμφωνα με το ιατρικό πιστοποιητικό αριθ. 8326/16.12.2004 το οποίο χορηγήθηκε από το νοσοκομείο «Πολυκλινική», ο πιο πάνω αναφερόμενος προσφεύγων παρουσιάστηκε στο ίδρυμα αυτό στις 15 Δεκεμβρίου 2004, στις 15:00, ισχυριζόμενος ότι υπέστη κακομεταχείριση. Σύμφωνα με το έγγραφο αυτό, ο ενδιαφερόμενος παρουσίαζε μία εκχύμωση στον αριστερό αγκώνα και μία εκχύμωση στο οπίσθιο τμήμα του αριστερού μηρού.

22. Στις 24 Δεκεμβρίου 2004, ο πιο πάνω αναφερόμενος προσφεύγων εξετάστηκε από ιατροδικαστή. Στην έκθεσή του, ο ιατρός αυτός διαπίστωσε ότι ο ενδιαφερόμενος παρουσίαζε μία εκχύμωση ελλειψοειδούς σχήματος διαστάσεων 8 x 15 εκατοστών στον αριστερό μηρό και μία εκχύμωση πλέον κυκλικού σχήματος 5 εκατοστών στην αριστερή κνήμη. Ο ιατρός συνεπέρανε ότι οι εκχυμώσεις βρίσκονταν σε φάση απορρόφησης, ότι αυτές μπορούσαν να έχουν προκληθεί από αιχμηρό αντικείμενο και ότι ήταν χρονολογικά συμβατές με τα συμβάντα που αναφέρθηκαν από τον προσφεύγοντα αυτόν. Ο ιατρός δήλωσε ότι οι διαπιστωθείσες κακώσεις ήταν «απλές σωματικές βλάβες» και προσέθετε ότι η κατάσταση υγείας του ενδιαφερομένου απαιτούσε, εφόσον δεν υπήρχαν τυχόν επιπλοκές, μία διακοπή εργασίας επτά ημερών από την ημερομηνία των τραυμάτων.

4. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 4

23. Στις 22 Δεκεμβρίου 2004, ο προσφεύγων με τον αριθμό 4, ηλικίας δεκαέξι ετών, εξετάστηκε από ιατροδικαστή. Στην έκθεσή του, ο ιατρός διαπίστωσε ότι ο προσφεύγων αυτός δεν παρουσίαζε κακώσεις.

5. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 5

24. Στις 22 Δεκεμβρίου 2004, ο προσφεύγων με τον αριθμό 5, ηλικίας δεκαπέντε ετών, εξετάστηκε από ιατροδικαστή. Στην έκθεσή του, ο ιατρός διαπίστωσε ότι ο προσφεύγων αυτός δεν παρουσίαζε κακώσεις.

6. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 6

25. Στις 24 Δεκεμβρίου 2004, ο προσφεύγων με τον αριθμό 6 εξετάστηκε από ιατροδικαστή. Στην έκθεσή του, ο ιατρός ανέφερε ότι ο προσφεύγων αυτός ισχυριζόταν ότι υπέφερε από οσφυϊκούς πόνους, εξαιτίας κτυπημάτων που φέρονται να του καταφέρθηκαν, και ότι ο ίδιος δεν διαπίστωνε κακώσεις.

26. Σύμφωνα με ένα πιστοποιητικό το οποίο εκδόθηκε από μία κοινωνική λειτουργό του ιατρικού κέντρου αποκατάστασης θυμάτων βασανιστηρίων, ο πιο πάνω προσφεύγων είχε εξετασθεί στις 11 Ιανουαρίου 2005 από την ιατρό – διευθύντρια του κέντρου. Βάσει του πιστοποιητικού αυτού, κατά την εν λόγω εξέταση, η ιατρός είχε διαπιστώσει ότι ο ενδιαφερόμενος είχε υποστεί «μη μεθοδευμένους ξυλοδαρμούς» και δεχθεί «γροθιές στο σώμα και στο πρόσωπο», και ότι υπέφερε από οσφυϊκούς πόνους. Σύμφωνα πάντοτε με το πιστοποιητικό αυτό, ο εν λόγω προσφεύγων ανέφερε εκχυμώσεις στο επίπεδο της πλάτης, οι οποίες δεν ήταν ορατές εξαιτίας του χρονικού διαστήματος το οποίο είχε παρέλθει (δεκαπέντε ημέρες) από τα επίδικα συμβάντα.

7. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 7

27. Στις 22 Δεκεμβρίου 2004, ο προσφεύγων με τον αριθμό 7, εξετάστηκε από ιατροδικαστή. Στην έκθεσή του, ο ιατρός διαπίστωσε ότι ο προσφεύγων αυτός δεν παρουσίαζε κακώσεις.

8. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 9

28. Στις 15 Δεκεμβρίου 2004, η ιατρός – διευθύντρια του κέντρου αποκατάστασης θυμάτων βασανιστηρίων εξέτασε τον προσφεύγοντα με τον αριθμό 9. Στην έκθεσή της, αυτή ανέφερε ότι, κατά την εξέταση αυτή, ο εν λόγω προσφεύγων είχε ισχυριστεί τα ακόλουθα: ένας από τους αυτουργούς της κακομεταχείρισης η οποία φέρεται να διαπράχθηκε σε βάρος των Αφγανών υπηκόων τον είχε απειλήσει με το περίστροφό του, τοποθετώντας το στην αριστερή πλευρά του λαιμού του, και του είχε ζητήσει πληροφορίες σχετικά με ένα πρόσωπο το οποίο, κατά τα λεγόμενά του, του ήταν άγνωστο. Στην συνέχεια, αφού κατέβασε το όπλο του, το άτομο αυτό τον είχε σύρει με δύναμη, και αυτό του προξένησε τέσσερα γραμμικά τραύματα 5 έως 6 εκατοστών. Η ιατρός προσέθεσε ότι ο ενδιαφερόμενος παρουσίαζε στο οπίσθιο μέρος του αριστερού γόνατου μία εκχύμωση και μια μικρή κάκωση ενός εκατοστού που προκλήθηκαν από λάκτισμα.

9. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 10

29. Σύμφωνα με ένα ιατρικό πιστοποιητικό που εκδόθηκε στις 15 Δεκεμβρίου 2004 από την ιατρό – διευθύντρια του κέντρου αποκατάστασης θυμάτων βασανιστηρίων, ο προσφεύγων με τον αριθμό 10 είχε υποστεί κακομεταχείριση. Η ιατρός ανέφερε ότι ο ενδιαφερόμενος παρουσίαζε έξι εκχυμώσεις στον αριστερό βραχίονα. Προσέθετε ότι είχε κτυπηθεί στον αριστερό μηρό και τον αριστερό γλουτό, ότι δεν παρουσίαζε εκχυμώσεις στα σημεία αυτά, αλλά παραπονιόταν για πόνους στην βάδιση.

30. Στις 22 Δεκεμβρίου 2004, ο πιο πάνω αναφερόμενος προσφεύγων παρουσιάστηκε στο νοσοκομείο «ΕΛΠΙΣ», όπου οι ιατροί του συνέστησαν μία βυθοσκόπηση.

31. Στις 24 Δεκεμβρίου 2004, ο εν λόγω προσφεύγων εξετάστηκε από ιατροδικαστή. Στην έκθεσή του, ο ιατρός διαπίστωσε ότι ο ενδιαφερόμενος παρουσίαζε μία εκχύμωση ελλειψοειδούς σχήματος 10 εκατοστών στον αριστερό βραχίονα, σε φάση απορρόφησης. Ο ιατρός συνεπέρανε ότι η εκχύμωση αυτή θα μπορούσε να προκληθεί από αιχμηρό αντικείμενο και ότι ήταν χρονολογικά συμβατή με τα συμβάντα τα οποία αναφέρονται από τον προσφεύγοντα αυτόν. Ο

ιατρός χαρακτήρισε τις διαπιστωθείσες κακώσεις ως «απλές σωματικές βλάβες» και προσέθεσε ότι η κατάσταση υγείας του ενδιαφερομένου απαιτούσε, εφόσον δεν υπήρχαν τυχόν επιπλοκές, μία διακοπή εργασίας πέντε ημερών από την ημερομηνία των τραυμάτων.

Ε. Η διοικητική εξέταση και η πειθαρχική διαδικασία σχετικά με τους ισχυρισμούς κακομεταχείρισης εκ μέρους των αστυνομικών

32. Στις 19 Δεκεμβρίου 2004, η γενική αστυνομική διεύθυνση Αττικής διέταξε την διεξαγωγή μιας Ένορκης Διοικητικής Εξέτασης σχετικά με τα επίδικα συμβάντα.

33. Με απόφαση της 14 Ιανουαρίου 2005, ο Προϊστάμενος του Επιτελείου του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας έθεσε προσωρινά σε αργία τους Χ.Δ. και Ε.Κ., κρίνοντας ότι το μέτρο αυτό ήταν αναγκαίο για λόγους δημοσίου συμφέροντος (απόφαση αριθ. 255596/6/3-β').

34. Σύμφωνα με την έκθεση που εκδόθηκε στις 26 Φεβρουαρίου 2005 από τον αστυνομικό ο οποίος επιφορτίστηκε με την έρευνα, καταλογίστηκε πειθαρχική ευθύνη στους Χ.Δ. και Ε.Κ. καθώς και σε δύο άλλους αστυνομικούς, τους Δ.Σ. και Β.Π. Στην έκθεσή του ο αστυνομικός ο οποίος επιφορτίστηκε με την έρευνα συνεπέρανε ιδίως ότι, στις 14 και 15 Δεκεμβρίου 2004, οι Χ.Δ. και Ε.Κ. είχαν κακομεταχειριστεί Αφγανούς υπηκόους μέσα στο εν λόγω κτήριο και ότι, στις 15 Δεκεμβρίου 2004, αφού οδήγησαν τον προσφεύγοντα με τον αριθμό 1 στο αστυνομικό τμήμα του Αγίου Παντελεήμονα, είχαν υποβάλει τον προσφεύγοντα αυτόν σε κακομεταχείριση μέσα στους χώρους του τμήματος. Προσέθεσε ότι ο αστυνομικός Δ.Σ., ο οποίος ήταν τότε σε βάρδια στην υποδοχή του αστυνομικού τμήματος, δεν είχε επιβλέψει την καλή λειτουργία της υπηρεσίας ούτε εμποδισε την κακομεταχείριση την οποία υπέστη ο προσφεύγων με τον αριθμό 1 ούτε καταχώρισε την άφιξη του τελευταίου στο αστυνομικό τμήμα ούτε, τέλος, δήλωσε την κακομεταχείριση την οποία αυτός γνώριζε. Ανέφερε επίσης ότι ο αστυνομικός Β.Π. δεν είχε εμποδίσει ούτε αναφέρει την κακομεταχείριση. Ο αστυνομικός ο οποίος επιφορτίστηκε με την έρευνα πρότεινε συνεπώς την παραπομπή των εμπλεκόμενων αστυνομικών ενώπιον του πρωτοβάθμιου

πειθαρχικού συμβουλίου προκειμένου να καθοριστεί αν έπρεπε να επιβληθεί η ποινή της απόταξης από την υπηρεσία στους Χ.Δ. και Ε.Κ. και η ποινή της προσωρινής αργίας στις Δ.Σ. και Β.Π.

35. Στις 21 Απριλίου 2005, ο διευθυντής της γενικής αστυνομικής διεύθυνσης Αττικής κήρυξε το πέρας της διοικητικής έρευνας. Αποφάσισε την παραπομπή των Χ.Δ., Ε.Κ., Δ.Σ. και Β.Π. ενώπιον του πρωτοβάθμιου πειθαρχικού συμβουλίου.

36. Στις 21 Ιουλίου 2005, το πρωτοβάθμιο πειθαρχικό συμβούλιο επέβαλε την ποινή της απόταξης από την υπηρεσία στον Χ.Δ., την ποινή της απόλυσης στον Ε.Κ., την ποινή της προσωρινής αργίας ενός μηνός στον Β.Π. και ένα πρόστιμο 200 ευρώ (EUR) στον Δ.Σ. (απόφαση αριθ. 75Α/2005).

37. Στις 9 και 21 Νοεμβρίου 2005, οι ενδιαφερόμενοι προσέβαλαν την απόφαση αριθ. 75Α/2005 ενώπιον του δευτεροβάθμιου πειθαρχικού συμβουλίου (πειθαρχικό συμβούλιο αστυνομών).

38. Στις 15 Ιανουαρίου 2006, οι Χ.Δ. και Ε.Κ. επανήλθαν στην υπηρεσία.

39. Την 1^η Μαρτίου 2006, ο Ε.Κ. διαγράφηκε από την υπηρεσία, διότι, κατά την Κυβέρνηση, κρίθηκε ανίκανος.

40. Στις 15 Ιουνίου 2006, το πειθαρχικό συμβούλιο αστυνομών επέβαλε πρόστιμο 150 EUR στον Β.Π. και μία ποινή εξάμηνης αργίας με απόλυση στους Χ.Δ. και Ε.Κ., αποφάσισε δε να μην επιβάλει ποινή στον Δ.Σ. (απόφαση αριθ. 65/2006).

41. Οι ποινές οι οποίες επιβλήθηκαν στους Χ.Δ. και Ε.Κ. δεν εκτελέστηκαν, αφού ο πρώτος ήταν ήδη σε κατάσταση διαθεσιμότητας από τις 15 Ιανουαρίου 2005 μέχρι τις 14 Ιουλίου 2006 και ο δεύτερος είχε εν τω μεταξύ αποχωρήσει από την υπηρεσία.

ΣΤ. Η ποινική διαδικασία

42. Στις 19, 20, 22, 23 και 24 Δεκεμβρίου 2004, δεκατρείς Αφγανοί υπήκοοι, μεταξύ των οποίων και οι προσφεύγοντες εκτός εκείνου με τον αριθμό 9, άσκησαν εγκλήσεις σχετικά με τα συμβάντα των 14 και 15 Δεκεμβρίου 2004.

43. Σε μία ημερομηνία η οποία δεν διευκρινίζεται, ασκήθηκε μία ποινική δίωξη κατά των Χ.Δ. και Ε.Κ. για βασανιστήρια υπό επιβαρυντικές περιστάσεις (χρήση μέσων και μεθόδων μεθοδευμένων βασανιστηρίων και της falaka), βασανιστήρια και σωματική βλάβη απρόκλητη από την πλευρά του θύματος.

44. Κατόπιν της υποβολής των μηνύσεων σχετικά με τα συμβάντα που έλαβαν χώρα στις 14 και 15 Δεκεμβρίου 2004, η αστυνομία εξέτασε τους προσφεύγοντες με τους αριθμούς 3, 4, 6 και 8, ως μάρτυρες, σε διαφορετικές ημερομηνίες (στις 19, 20, 21, 23, 24 και 30 Δεκεμβρίου 2004). Επιπλέον, διεξήγαγε μία διαδικασία αναγνώρισης των αυτουργών, στην οποία ο προσφεύγων με τον αριθμό 7 δεν συμμετείχε. Κατά την διάρκεια της διαδικασίας αυτής, οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 4 και 8 δεν αναγνώρισαν τους Χ.Δ. και Ε.Κ. ως τους αυτουργούς των πράξεων.

45. Στις 11 Απριλίου και στις 5 Ιουνίου 2006, οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 3, 4, 6 και 8 κατέθεσαν ως μάρτυρες ενώπιον του εισαγγελέως πλημμελειοδικών Αθηνών («ο εισαγγελέας»).

46. Στις 4 Ιανουαρίου 2007, ο εισαγγελέας πρότεινε στο δικαστικό συμβούλιο του ιδίου δικαστηρίου να παραπέμψει τους Χ.Δ. και Ε.Κ. σε δίκη. Όσον αφορά την κακομεταχείριση η οποία έλαβε χώρα στο κτήριο της Αθήνας, ανέφερε ειδικότερα τα ακόλουθα:

«(...) [οι κατηγορούμενοι] ενήργησαν κατά τόπο αντικοινωνικό και εκτελεστικό, έχοντας ως μόνο κριτήριο την τιμωρία όλων εκείνων οι οποίοι [ανήκαν σε μία ιδιαίτερη φυλετική ομάδα], και τούτο χωρίς να υφίσταται σχέση μεταξύ των δραστών και των θυμάτων (...)»

47. Με απόφαση της 7 Νοεμβρίου 2007, το συμβούλιο πλημμελειοδικών Αθηνών παρέπεμψε τους Χ.Δ. και Ε.Κ. σε δίκη με τις κατηγορίες των βασανιστηρίων στα οποία υπέβαλαν τον προσφεύγοντα με τον αριθμό 1 και της σωματικής βλάβης η οποία διαπράχθηκε απρόκλητα από την πλευρά του θύματος όσον αφορά τους προσφεύγοντες με τους αριθμούς 2 έως 4, 6 έως 8 και 10 (ενέργειες οι οποίες σχετίζονται ειδικότερα με τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 137 Α, την παράγραφο 1 του άρθρου 137 Β και τις παραγράφους 1 και 2

του άρθρου 308 Α του Ποινικού Κώδικα (ΠΚ), σε συνδυασμό με την παράγραφο 1 του άρθρου 308 του ιδίου κώδικα) (βούλευμα αριθ. 3244/2007).

48. Σε μία ημερομηνία η οποία δεν διευκρινίζεται, το 2007, οι Χ.Δ. και Ε.Κ. άσκησαν έφεση κατά του βουλεύματος αριθ. 3244/2007.

49. Στις 9 Ιουνίου 2008, το συμβούλιο εφετών της Αθήνας απέρριψε την έφεση (βούλευμα αριθ. 930/2008).

50. Η δίκη, η οποία είχε οριστεί για τις 2 Δεκεμβρίου 2009 ενώπιον του Μικτού Ορκωτού Δικαστηρίου Αθηνών, αναβλήθηκε ή διακόπηκε πολλές φορές, στις 22 Μαρτίου 2010, 30 Μαρτίου 2010, 8 Απριλίου 2010, 3 Νοεμβρίου 2010 και 11 Φεβρουαρίου 2011. Από την δικογραφία προκύπτει ότι οι προσφεύγοντες ζήτησαν την αναβολή της ακροαματικής διαδικασίας τέσσερις φορές.

51. Η συζήτηση της υπόθεσης έλαβε χώρα ενώπιον του Μικτού Ορκωτού Δικαστηρίου Αθηνών στις 21 Οκτωβρίου 2011, στις 1^η, 7 και 17 Νοεμβρίου 2011 και στις 12, 16 και 19 Δεκεμβρίου 2011. Ενώπιον του δικαστηρίου αυτού, οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 1 έως 4, 6 έως 8 και 10 δήλωσαν, είτε αυτοπροσώπως είτε μέσω των συνηγόρων τους, ότι παρίστανται ως πολιτικώς ενάγοντες. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 1 ζήτησε 40 EUR ως αποζημίωση, οι δε προσφεύγοντες με τους αριθμούς 1 έως 4, 6 έως 8 και 10 δήλωσαν ότι παρίστανται στην δίκη προς υποστήριξη της κατηγορίας κατά των Χ.Δ. και Ε.Κ. Όσον αφορά τους προσφεύγοντες με τους αριθμούς 5 και 9, αυτοί ήσαν παρόντες στην συζήτηση και κατέθεσαν ως μάρτυρες, περιγράφοντας την κακομεταχείριση την οποία φέρονται να υπέστησαν.

52. Στις 19 Δεκεμβρίου 2011, το Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο Αθηνών αποφάνθηκε επί του ζητήματος της ποινικής ευθύνης των Χ.Δ. και Ε.Κ. (αποφάσεις αριθ. 611/21.10.2011, 702, 703/12.12.2011 και 725, 726, 727/19.12.2011). Αφ'ενός, καταδίκασε τον Ε.Κ. διότι υπέβαλε σε βασανιστήρια τον προσφεύγοντα με τον αριθμό 1, καθώς και διότι προξένησε σωματικές βλάβες στους προσφεύγοντες με τους αριθμούς 2, 3, 6 και 10. Αφ'ετέρου, καταδίκασε τον Χ.Δ. για τις ίδιες πράξεις, με εξαίρεση τις σωματικές βλάβες οι οποίες προκλήθηκαν στον προσφεύγοντα με τον αριθμό 2, για τις οποίες αυτός αθωώθηκε. Επίσης, έκρινε ότι οι κατηγορούμενοι δεν ήταν ποινικώς υπεύθυνοι

για τις σωματικές βλάβες οι οποίες προκλήθηκαν στους προσφεύγοντες με τους αριθμούς 4, 7 και 8, και τους απάλλαξε από την κατηγορία αυτή. Ως προς το σημείο αυτό, τόνισε ότι από τις ιατρικές εκθέσεις δεν προέκυπτε ότι είχαν διαπιστωθεί σωματικές βλάβες στο πρόσωπο των προσφευγόντων αυτών, προσέθεσε δε ότι οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 4 και 8 δεν είχαν αναγνωρίσει ούτε τον Χ.Δ. ούτε τον Ε.Κ. ως τους αυτουργούς των πράξεων κατά την διαδικασία της αναγνώρισης και ότι ο προσφεύγων με τον αριθμό 7 δεν είχε συμμετάσχει σε αυτήν. Αναγνωρίζοντας στους κατηγορούμενους την ελαφρυντική περίπτωση του άρθρου 84 § 2 α) του ΠΚ – ήτοι το γεγονός ότι, πριν την διάπραξη των επιδίκων αδικημάτων, αυτοί διήγαν έντιμο προσωπικό, οικογενειακό, επαγγελματικό και, εν γένει, κοινωνικό βίο-, το Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο Αθηνών καταδίκασε τους ενδιαφερόμενους σε ποινές φυλάκισης τριάντα μηνών για το αδίκημα των βασανιστηρίων και δέκα μηνών για κάθε ένα από τα αδικήματα της πρόκλησης σωματικής βλάβης. Έτσι, επιμέτρησε, μετά την συγχώνευση των ποινών, μία συνολική ποινή φυλάκισης πέντε ετών σε βάρος του Χ.Δ. και μία συνολική ποινή φυλάκισης πεντέμισι ετών σε βάρος του Ε.Κ. Επέβαλε επίσης στους κατηγορούμενους μία ποινή στέρησης των πολιτικών δικαιωμάτων τους επί πέντε έτη και τους καταδίκασε να καταβάλουν 40 EUR στον προσφεύγοντα με τον αριθμό 1. Οι ποινές φυλάκισης μετατράπηκαν σε χρηματικές ποινές προς 5 EUR ανά ημέρα κράτησης.

53. Την ίδια ημέρα, ήτοι στις 19 Δεκεμβρίου 2011, οι κατηγορούμενοι άσκησαν έφεση.

54. Το εφετείο συνεδρίασε στις 12, 20 και 22 Μαρτίου 2012. Ενώπιον του δικαστηρίου αυτού, οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 1 έως 3 και 10 δήλωσαν, είτε αυτοπροσώπως είτε μέσω των συνηγόρων τους, ότι παρίστανται ως πολιτικώς ενάγοντες, διευκρινίζοντας ότι παραστάθηκαν στην δίκη προς υποστήριξη της κατηγορίας κατά των Χ.Δ. και Ε.Κ.

55. Με την λήξη της ακροαματικής διαδικασίας της 22 Μαρτίου 2012, το εφετείο αποφάνθηκε επί του ζητήματος της ποινικής ευθύνης των Χ.Δ. και Ε.Κ. (αποφάσεις αριθ. 156, 157, 169 και 173/2012). Τους απάλλαξε από την κατηγορία των βασανιστηρίων στα οποία υποβλήθηκε ο προσφεύγων με τον αριθμό 1.

Καταδίκασε τον Χ/Δ. για την σωματική βλάβη η οποία προξενήθηκε χωρίς πρόκληση εκ μέρους του θύματος (άρθρο 308 Α του Π.Κ.) στους προσφεύγοντες με τους αριθμούς 3, 6 και 10. Καταδίκασε τον Ε.Κ. για τις ίδιες πράξεις, καθώς και για την σωματική βλάβη η οποία προξενήθηκε χωρίς πρόκληση εκ μέρους του θύματος στον προσφεύγοντα με τον αριθμό 2. Το εφετείο αναγνώρισε στους Χ.Δ. και Ε.Κ. τις ελαφρυντικές περιστάσεις οι οποίες προβλέπονται από το άρθρο 84 § 2 α) και ε) του Π.Κ. – ήτοι το γεγονός ότι διήγαν έντιμο βίο πριν την διάπραξη του επιδίκου αδικήματος και ότι επέδειξαν καλή συμπεριφορά επί διάστημα σχετικά μεγάλο μετά από αυτήν. Στην συνέχεια, έλαβε υπόψη την βαρύτητα των επιδίκων πράξεων και την προσωπικότητα των κατηγορουμένων, σύμφωνα με τα κριτήρια που ορίζονται από το άρθρο 79 §§ 2 και 3 του Π.Κ., και καταδίκασε τους ενδιαφερόμενους σε ποινή φυλάκισης δέκα μηνών για κάθε ένα από τα αδικήματα σωματικής βλάβης. Επέβαλε έτσι, μετά από συγχώνευση των ποινών (άρθρο 94 του Π.Κ.), μία συνολική ποινή φυλάκισης είκοσι μηνών, με αναστολή, σε βάρος του Χ.Δ. και μία συνολική ποινή φυλάκισης είκοσι πέντε μηνών, επίσης με αναστολή, σε βάρος του Ε.Κ.

56. Από την δικογραφία προκύπτει ότι δεν ασκήθηκε αίτηση αναίρεσης.

57. Στις 14 Δεκεμβρίου 2009, ο προσφεύγων με τον αριθμό 1 κατέθεσε αγωγή αποζημίωσης κατά του Δημοσίου. Η συζήτησή της ορίστηκε για τις 13 Ιουνίου 2016. Η δικογραφία δεν περιλαμβάνει στοιχεία σχετικά με την συνέχεια που δόθηκε στην αγωγή αυτήν.

58. Σε ημερομηνίες οι οποίες δεν διευκρινίζονται, το έτος 2009, οι υπόλοιποι προσφεύγοντες άσκησαν αγωγές αποζημίωσης κατά του Δημοσίου. Η δικογραφία δεν περιλαμβάνει στοιχεία σχετικά με την συνέχεια που δόθηκε στις αγωγές αυτές.

II. ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΔΙΚΑΙΟ

A. Το Σύνταγμα

59. Το άρθρο 7 § 2 του Συντάγματος έχει ως εξής:

«Τα βασανιστήρια, οποιαδήποτε σωματική κάκωση, βλάβη υγείας, ή άσκηση ψυχολογικής βίας, καθώς και κάθε άλλη προσβολή της

ανθρώπινης αξιοπρέπειας απαγορεύονται και τιμωρούνται, όπως νόμος ορίζει.»

B. Ο Ποινικός Κώδικας

60. Οι εφαρμοστέες εν προκειμένω διατάξεις του Π.Κ., όπως αυτές ίσχυαν κατά τον χρόνο των συμβάντων, είχαν ως εξής:

Άρθρο 82

«1. (...) Η περιοριστική της ελευθερίας ποινή που είναι μεγαλύτερη από δύο έτη και δεν υπερβαίνει τα τρία [έτη] μετατρέπεται σε χρηματική ποινή, εκτός αν ο δράστης είναι υπότροπος και το δικαστήριο με απόφασή του ειδικά αιτιολογημένη κρίνει ότι απαιτείται η μη μετατροπή της για να αποτραπεί ο δράστης από την τέλεση άλλων αξιόποινων πράξεων.

2. Το ποσό της μετατροπής [της ποινής] καθορίζεται με ειδικά αιτιολογημένη απόφαση, αφού ληφθεί υπόψη η προσωπική και οικονομική κατάσταση του δράστη [του αδικήματος]. Για τον προσδιορισμό της οποίας λαμβάνονται υπόψη τα καθαρά έσοδα που έχει από την εργασία του κατά μέσο όρο κάθε ημέρα, άλλα εισοδήματα και η περιουσία του, καθώς και οι οικογενειακές του υποχρεώσεις. Άλλες υποχρεώσεις του μπορούν επίσης να συνυπολογισθούν από το δικαστήριο.

3. [Ο υπολογισμός] κάθε ημέρας φυλάκισης υπολογίζεται σε ποσό από τρία (3) ευρώ έως εκατό (100) ευρώ (...).»

Άρθρο 83

«Όπου (...) προβλέπεται ποινή ελαττωμένη χωρίς κανένα άλλο προσδιορισμό, η ποινή που πρέπει να επιβληθεί επιμετρείται ως εξής: (...) β) αντί για την ποινή της κάθειρξης πάνω από δέκα ετών [επιβάλλεται] [ποινή] κάθειρξης έως δώδεκα ετών ή [μία ποινή] φυλάκισης τουλάχιστον δύο ετών (...), γ) αντί για την ποινή της κάθειρξης έως δέκα ετών [επιβάλλεται] [ποινή] κάθειρξης έως έξι ετών ή [ποινή] φυλάκισης τουλάχιστον ενός έτους, δ) σε κάθε άλλη περίπτωση, ο δικαστής μειώνει την ποινή ελεύθερα έως το ελάχιστο όριο του είδους της ποινής (...).»

Άρθρο 84

«1. Η ποινή μειώνεται (...) και στις περιπτώσεις που το αρμόδιο δικαστήριο κρίνει ότι συντρέχουν ελαφρυντικές περιστάσεις.

2. Ελαφρυντικές περιστάσεις θεωρούνται ιδίως:

α) το ότι ο υπαίτιος έζησε έως το χρόνο που έγινε το έγκλημα έντιμη, ατομική, οικογενειακή, επαγγελματική και γενικά κοινωνική ζωή,

(...)

ε) το ότι ο υπαίτιος συμπεριφέρθηκε καλά για σχετικά μεγάλο διάστημα μετά την πράξη του.»

Άρθρο 94

«1. Κατά του υπαιτίου δύο ή περισσότερων εγκλημάτων που πραγματώθηκαν με δύο ή περισσότερες πράξεις και τιμωρούνται κατά το νόμο με πρόσκαιρες στερητικές της ελευθερίας ποινές, επιβάλλεται (...) συνολική ποινή, η οποία αποτελείται από τη βαρύτερη από τις συντρέχουσες ποινές επαυξημένη. Αν οι συντρέχουσες ποινές είναι του ίδιου είδους και ίσης διάρκειας, η συνολική ποινή σχηματίζεται με την επαύξηση μιας από αυτές. Η επαύξηση (...) δεν μπορεί να είναι κατώτερη από:

α) τέσσερις μήνες, αν η συντρέχουσα ποινή είναι ανώτερη από δύο έτη (...).»

Άρθρο 137 Α

«1. Υπάλληλος ή στρατιωτικός, στα καθήκοντα του οποίου ανάγεται η δίωξη ή η ανάκριση ή η εξέταση αξιόποινων πράξεων ή πειθαρχικών παραπτωμάτων ή η εκτέλεση ποινών ή η φύλαξη ή η επιμέλεια κρατουμένων, τιμωρείται με κάθειρξη, εάν υποβάλλει σε βασανιστήρια κατά την εκτέλεση αυτών των καθηκόντων πρόσωπο που βρίσκεται στην εξουσία του με σκοπό: α) να αποσπάσει από αυτό ή από τρίτο πρόσωπο ομολογία, κατάθεση, πληροφορία ή δήλωση ιδίως αποκήρυξης ή αποδοχής πολιτικής ή άλλης ιδεολογίας, β) να το τιμωρήσει, γ) να εκφοβίσει αυτό ή τρίτα πρόσωπα.

(...)

2. Βασανιστήρια συνιστούν (...) κάθε μεθοδευμένη πρόκληση έντονου σωματικού πόνου ή σωματικής εξάντλησης επικίνδυνης για την υγεία ή ψυχικού πόνου ικανού να επιφέρει σοβαρή ψυχική βλάβη, καθώς και κάθε παράνομη χρησιμοποίηση χημικών, ναρκωτικών ή άλλων φυσικών ή τεχνικών μέσων με σκοπό να κάμψουν τη βούληση του θύματος.

3. Σωματική κάκωση, βλάβη της υγείας, άσκηση παράνομης σωματικής ή ψυχολογικής βίας και κάθε άλλη σοβαρή προσβολή της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας (...) τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών (...). Ως προσβολές της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας θεωρούνται ιδίως: α) η χρησιμοποίηση ανιχνευτή αλήθειας, β) η παρατεταμένη απομόνωση, γ) η σοβαρή προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας.»

Άρθρο 137 Β

«1. Οι πράξεις της πρώτης παραγράφου του προηγούμενου άρθρου τιμωρούνται με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών:

α) αν χρησιμοποιούνται μέσα ή τρόποι συστηματικού βασανισμού, ιδίως κτυπήματα στα πέλματα του θύματος (φάλαγγα) ή ηλεκτροσόκ ή εικονική εκτέλεση ή παραισθησιογόνες ουσίες.
(...)»

Άρθρο 137 Γ

«Καταδίκη για πράξεις των άρθρων 137Α και 137Β συνεπάγεται αυτοδίκαιη αποστέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων (...) δεκαετή τουλάχιστον σε περίπτωση [επιβολής] κάθειρξης και πενταετή τουλάχιστον σε περίπτωση [επιβολής] φυλάκισης (...)»

Άρθρο 308 § 1 α)

«1. Όποιος με πρόθεση προξενεί σε άλλον σωματική κάκωση (...) τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών ετών (...)»

Άρθρο 308 Α

«1. Με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών τιμωρείται η απλή σωματική βλάβη (άρθρο 308 § 1, εδ. α) αν έγινε χωρίς πρόκληση από τον παθόντα.

2. Αν η πράξη της προηγούμενης παραγράφου έχει το χαρακτήρα επικίνδυνης σωματικής βλάβης [ικανής να θέσει σε κίνδυνο την ζωή

άλλου] (άρθρο 309) ή αν σε αυτήν συμμετείχαν δύο ή περισσότεροι, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.»

Άρθρο 309

«Αν η πράξη του άρθρου 308 τελέστηκε με τρόπο που μπορούσε να προκαλέσει στον παθόντα κίνδυνο για τη ζωή του ή βαριά σωματική βλάβη, επιβάλλεται φυλάκιση τουλάχιστον τριών μηνών.»

III. ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ

A. Η δεύτερη γενική έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (CPT)

61. Τα ακόλουθα αποσπάσματα εξήχθησαν από την δεύτερη γενική έκθεση της CPT της 13 Απριλίου 1992 (CPT/Inf(92) 3):

«38. (...) Όσον αφορά την ιατρική εξέταση των ατόμων που τελούν υπό κράτηση στην αστυνομία, όλες οι εξετάσεις θα πρέπει να πραγματοποιούνται χωρίς οι υπάλληλοι τις αστυνομίας να μπορούν να ακούν και, κατά προτίμηση, να βλέπουν.

Επιπλέον, τα αποτελέσματα κάθε εξέτασης, καθώς και οι κρίσιμες δηλώσεις των κρατουμένων και τα συμπεράσματα του ιατρού, θα πρέπει να κατατίθενται επισήμως από τον ιατρό και να τίθενται στην διάθεση του κρατουμένου και του συνηγόρου του.»

B. Οι διαπιστώσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη των βασανιστηρίων και της απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης ή τιμωρίας (CPT)

62. Στην από 20 Δεκεμβρίου 2006 έκθεσή της, η οποία συντάχθηκε κατόπιν της επίσκεψής της στην Ελλάδα από τις 27 Αυγούστου μέχρι τις 9 Σεπτεμβρίου 2005, η CPT σημείωσε τα ακόλουθα ως προς τις ιατροδικαστικές εξετάσεις:

«Μία ιατροδικαστική εξέταση θα πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ακόλουθα στοιχεία: δημογραφικά δεδομένα σχετικά με τον ασθενή, την αναφορά του ασθενούς σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο προκλήθηκαν

τα τραύματα, μία λεπτομερή περιγραφή εκάστου τραύματος, ένα αιτιολογημένο συμπέρασμα ως προς την αιτία και τον χρόνο των τραυμάτων.»

63. Η CPT έκρινε επίσης ότι ο επιφανειακός χαρακτήρας μιας ιατροδικαστικής έκθεσης η οποία συντάχθηκε κατόπιν ισχυρισμών κακομεταχείρισης στο κέντρο κράτησης της Βέννας δεν ήταν σύμφωνη προς τις καλές πρακτικές του τομέα. Σημείωσε ιδίως ότι ο ιατροδικαστής ο οποίος είχε συντάξει την έκθεση αυτή δεν είχε διαπιστώσει κάποια κάκωση σε ορισμένους από τους εγκαλούντες ενώ ο ιατρός ο οποίος ήταν μέλος της αποστολής της είχε διαπιστώσει ότι τα ίδια άτομα παρουσίαζαν κακώσεις (παράγραφοι 52-56 της έκθεσης).

64. Αργότερα, η CPT επανέλαβε τις διαπιστώσεις αυτές στην από 8 Φεβρουαρίου 2008, η οποία συντάχθηκε κατόπιν της επίσκεψής της στην Ελλάδα από τις 20 μέχρι τις 27 Φεβρουαρίου 2007 (παράγραφος 20 της έκθεσης), και ζήτησε να λάβει συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με την λειτουργία των ιατροδικαστικών υπηρεσιών στην Ελλάδα.

65. Στην από 31 Μαρτίου 2010 έκθεσή της, η οποία συντάχθηκε κατόπιν της επίσκεψής της στην Ελλάδα από τις 17 μέχρι τις 29 Σεπτεμβρίου 2009, η CPT σημείωσε ότι, στις εκθέσεις της των ετών 2005, 2007 και 2008, είχε διαπιστώσει ελλείψεις στις έρευνες οι οποίες διεξήχθησαν σχετικά με τις επικαλούμενες περιπτώσεις κακομεταχείρισης, μεταξύ των οποίων και την μέτρια ποιότητα των ιατροδικαστικών εκθέσεων (παράγραφος 22 της έκθεσης).

Γ. Το Πρωτόκολλο της Κωνσταντινούπολης

66. Το «Εγχειρίδιο για την αποτελεσματική διερεύνηση καταγγελιών βασανιστηρίων και τεκμηρίωση τους καθώς και άλλων τρόπων σκληρής, απάνθρωπης ή ταπεινωτικής μεταχείρισης» (το «Πρωτόκολλο της Κωνσταντινούπολης») υποβλήθηκε στην Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (UNHCHR) στις 9 Αυγούστου 1999, οι δε Αρχές της Κωνσταντινούπολης υποστηρίχθηκαν στην συνέχεια από τα Ηνωμένα Έθνη μέσω διαφόρων αποφάσεων της Επιτροπής των Δικαιωμάτων του

Ανθρώπου και της Γενικής Συνέλευσης. Είναι το πρώτο σύνολο των κατευθυντηρίων γραμμών για την διερεύνηση και την τεκμηρίωση των βασανιστηρίων. Το Πρωτόκολλο περιλαμβάνει πλήρεις και πρακτικές οδηγίες για την εξέταση των ατόμων που δηλώνουν ότι έχουν πέσει θύματα βασανιστηρίων ή κακομεταχείρισης, για την διερεύνηση εικαζομένων περιπτώσεων βασανιστηρίων και για την αναφορά των συμπερασμάτων της έρευνας στις αρμόδιες αρχές.

67. Τα εφαρμοστέα αποσπάσματα του Πρωτοκόλλου της Κωνσταντινούπολης παρατίθενται στην απόφαση *Bati και λοιποί κατά Τουρκίας*, αριθ. 33097/96 και 57834/00, § 100, CEDH 2004-IV (αποσπάσματα) (βλέπε επίσης, *Yananer κατά Τουρκίας*, αριθ. 6291/05, 16 Ιουλίου 2009, *Üzer κατά Τουρκίας*, αριθ. 9203/03, 21 Σεπτεμβρίου 2010, και *Musa Yilmaz κατά Τουρκίας*, αριθ. 27566/06, 30 Νοεμβρίου 2010),

68. Το ίδιο Πρωτόκολλο αυτό περιλαμβάνει εξάλλου το ακόλουθο απόσπασμα, το οποίο έχει επίσης εφαρμογή εν προκειμένω:

«3. Έρευνα και φύλαξη των απτών αποδείξεων

102. Ο ερευνητής οφείλει να συλλέξει όσο το δυνατόν περισσότερες απτές αποδείξεις προκειμένου να στοιχειοθετήσει έναν ισχυρισμό ή μία συστηματική πρακτική βασανιστηρίων. Μία από τις πιο σημαντικές πλευρές μιας εμπεριστατωμένης και αμερόληπτης έρευνας σχετικής με βασανιστήρια είναι η συλλογή και η ανάλυση απτών αποδείξεων. Οι ερευνητές οφείλουν να τεκμηριώνουν επιμελώς τους τρόπους λήψης και φύλαξης των απτών αποδείξεων των βασανιστηρίων ενόψει της μελλοντικής χρήσης τους μέσα στο πλαίσιο της διαδικασίας, συμπεριλαμβανομένων και των τυχόν δικαστικών διώξεων. Οι περισσότερες πράξεις βασανιστηρίων διαπράττονται σε τόπους όπου τα θύματα υποβάλλονται σε κάποια μορφή κράτησης. Είναι συνήθως πολύ δύσκολο, αν όχι αδύνατο, να έχει κανείς ελεύθερη πρόσβαση σε αυτούς και ακόμη λιγότερο να διατηρήσει εκεί τυχόν απτές αποδείξεις. Οι ερευνητές θα πρέπει να εξουσιοδοτούνται από το Δημόσιο να έχουν ελεύθερη πρόσβαση σε όλους τους τόπους κράτησης και να ασφαλίζουν τους τόπους όπου θεωρείται ότι συνέβησαν οι εικαζόμενες πράξεις

βασανιστηρίων. Όλα τα άτομα τα οποία λαμβάνουν μέρος στην έρευνα να πρέπει να ενώνουν τις δυνάμεις τους προκειμένου να εξετάζουν επιμελώς τους εν λόγω τόπους. Θα πρέπει να έχουν πρόσβαση χωρίς κανένα περιορισμό στους τόπους όπου οι εικαζόμενες πράξεις των βασανιστηρίων φέρονται να έχουν διαπραχθεί, είτε πρόκειται για κτήρια είτε για οχήματα, γραφεία, κελιά φυλακής ή για οποιονδήποτε άλλο χώρο όπου φέρονται να έχουν διαπραχθεί πράξεις βασανιστηρίων.

103. Η πρόσβαση σε οποιοδήποτε κτήριο ή άλλο χώρο τον οποίο αφορά η έρευνα θα πρέπει να φυλάσσεται για τους ερευνητές και για τους συνεργάτες τους προκειμένου να αποφευχθεί η εξαφάνιση ή η καταστροφή απτών αποδείξεων. Αυτές πρέπει να συλλέγονται, να τυγχάνουν χειρισμού, να συσκευάζονται και να επισημαίνονται με την μεγαλύτερη επιμέλεια και να ασφαλίζονται κατά τρόπο ώστε να αποφεύγεται οποιοσδήποτε κίνδυνος αλλοίωσης ή εξαφάνισης. Θα συλλέγουμε, θα σημειώνουμε και θα χειριζόμαστε με την ίδια επιμέλεια τυχόν δείγματα σωματικών υγρών (αίμα ή σπέρμα, για παράδειγμα), δακτυλικών αποτυπωμάτων, μαλλιών, ινών και κλωστών, εφόσον οι εικαζόμενες πράξεις βασανιστηρίων είναι επαρκώς πρόσφατες ώστε τέτοια αποδεικτικά μέσα να μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Οποιοδήποτε αντικείμενο ικανό να έχει χρησιμοποιηθεί για την υποβολή σε βασανιστήρια, είτε αυτό έχει σχεδιαστεί προς τον σκοπό αυτό είτε όχι, θα συλλέγεται επίσης και θα φυλάσσεται όπως πρέπει. Θα ετοιμάζουμε ένα πρόχειρο σχεδιάγραμμα υπό κλίμακα των χώρων στους οποίους οι πράξεις βασανιστηρίων φέρονται να έχουν διαπραχθεί αναπαριστώντας μέσα σε αυτό όλα τα κρίσιμα στοιχεία – όροφοι, αίθουσες, θύρες πρόσβασης, παράθυρα, επίπλωση, περιβάλλον χώρος, κλπ. – και θα παίρνουμε έγχρωμες φωτογραφίες των ιδίων αυτών στοιχείων. Θα καταγράφουμε την ταυτότητα όλων των προσώπων που είναι παρόντα στους χώρους, καθώς και τα πλήρη στοιχεία τους (διεύθυνση, αριθμός τηλεφώνου και οποιαδήποτε άλλη χρήσιμη πληροφορία). Αν τούτο είναι δυνατό και στον βαθμό που οι επικαλούμενες πράξεις είναι αρκετά πρόσφατες ώστε να το

δικαιολογήσουν, θα ζητήσουμε από ένα εργαστήριο την εξέταση των δειγμάτων των ενδυμάτων του φερόμενου θύματος, προκειμένου να ανακαλύψουμε σε αυτά ίχνη σωματικών υγρών και άλλες απτές αποδείξεις. Θα εξετάσουμε όλα τα πρόσωπα που είναι παρόντα στους χώρους οι οποίοι αποτελούν το αντικείμενο της έρευνας προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσον αυτά υπήρξαν μάρτυρες των εικαζομένων πράξεων βασανιστηρίων. Όλοι οι φάκελοι, οι σημειώσεις και τα άλλα έγγραφα τα οποία βρίσκονται επί τόπου θα συλλέγονται προς τον σκοπό της στοιχειοθέτησης απτών αποδείξεων και γραφολογικής εξέτασης (...)).

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

I. ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΩΝ ΕΝΣΤΑΣΕΩΝ ΠΟΥ ΠΡΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΗΣ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ

A. Επί της ένστασης της μη τήρησης της εξάμηνης προθεσμίας

69. Η Κυβέρνηση αναφέρει ότι η προσφυγή κατατέθηκε περισσότερο από έξι μήνες μετά τις 26 Φεβρουαρίου 2005, ημερομηνία σύνταξης της έκθεσης η οποία περάτωσε την διοικητική έρευνα, καθώς και περισσότερο από έξι μήνες μετά τις 15 Ιουνίου 2006, ημερομηνία έκδοσης από το δευτεροβάθμιο πειθαρχικό συμβούλιο της απόφασής του με αριθμό 65/2006 με την οποία επιβλήθηκαν κυρώσεις στους εμπλεκόμενους αστυνομικούς. Εκτιμά κατά συνέπεια ότι η έρευνα αυτή δεν μπορεί να αποτελέσει το αντικείμενο ελέγχου εκ μέρους του Δικαστηρίου. Η Κυβέρνηση προσθέτει ότι οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 1 έως 4, 6 και 8 γνώριζαν ότι διεξαγόταν μία διοικητική εξέταση, δεδομένου ότι φέρονται να έχουν καταθέσει ως μάρτυρες μέσα στο πλαίσιο της.

70. Οι προσφεύγοντες απαντούν ότι τήρησαν την προθεσμία των έξι μηνών. Τονίζουν ότι η προσφυγή τους κατατέθηκε λιγότερο από έξι μήνες μετά τις αποφάσεις με αριθμούς 156, 157, 169 και 173/2012 του εφετείου. Αναφέρουν επίσης ότι η έκθεση με την οποία περατώθηκε η διοικητική εξέταση δεν τους κοινοποιήθηκε και ότι δεν ήταν διάδικοι στην σχετική διαδικασία.

71. Το Δικαστήριο σημειώνει εξ αρχής ότι μία ποινική διαδικασία και μία διοικητική εξέταση ανοίχθηκαν κατά των εμπλεκομένων αστυνομικών. Σημειώνει

ότι οι δύο διαδικασίες θα μπορούσαν να έχουν συνέπειες στην ποινική ή προσωπική κατάσταση των αυτουργών εξαιτίας των επιδίκων πράξεων. Ως εκ τούτου, εκτιμά απαραίτητο να λάβει υπόψη το σύνολο των επιδίκων διαδικασιών προκειμένου να μπορεί να αποφανθεί επί του ζητήματος του κατά πόσον, εν προκειμένω, ελήφθησαν αποτρεπτικά και επαρκή μέτρα προστασίας κατά των βασανιστηρίων σύμφωνα με τις απαιτήσεις του άρθρου 3 της Σύμβασης. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η τελευταία διαδικασία, ήτοι η ποινική διαδικασία, περατώθηκε στις 22 Μαρτίου 2012, δηλαδή λιγότερο από έξι μήνες πριν τις 19 Ιουνίου 2012, ημερομηνία κατάθεσης της προσφυγής, το Δικαστήριο απορρίπτει την ένσταση η οποία προβλήθηκε από την Κυβέρνηση ως προς τούτο.

72. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η απόφαση αυτή δεν το εμποδίζει να εξετάσει την τήρηση της εξάμηνης προθεσμίας εκ μέρους των προσφευγόντων για άλλους λόγους (πιο κάτω παράγραφοι 141-143).

B. Επί της ένστασης η οποία έλκεται από την απουσία της ιδιότητα του θύματος στο πρόσωπο των προσφευγόντων

73. Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να απορρίψει την προσφυγή λόγω έλλειψης της ιδιότητας του θύματος στο πρόσωπο των προσφευγόντων. Επιχειρηματολογεί ότι οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 5 και 9 δεν συμμετείχαν στην ποινική διαδικασία ενώπιον του Μικτού Ορκωτού Δικαστηρίου Αθηνών ως πολιτικώς ενάγοντες και ότι εκείνοι με τους αριθμούς 4, 5, 6, 7, 8 και 9 δεν συμμετείχαν στην ποινική διαδικασία ενώπιον του εφετείου. Επίσης, όσον αφορά τον προσφεύγοντα με τον αριθμό 1, αναφέρει ότι, αφού έλαβε υπόψη το σύνολο των αποδεικτικών στοιχείων, το εφετείο διαπίστωσε ότι η διάπραξη του αδικήματος δεν είχε αποδειχθεί. Αναφέρει επίσης ότι, σύμφωνα με τις εκθέσεις των ιατροδικαστών, οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 5, 6 και 7 δεν παρουσίαζαν κακώσεις.

74. Οι προσφεύγοντες απαντούν ότι έχουν πάντοτε την ιδιότητα του θύματος. Ειδικότερα, οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 1 έως 5, 9 και 10 αναφέρουν ότι συμμετείχαν στην ποινική διαδικασία ως πολιτικώς ενάγοντες. Όσον αφορά τον

προσφεύγοντα με τον αριθμό 1, αυτός αναφέρεται στις παρατηρήσεις του σχετικά με την ουσία της αιτίας της ελκόμενης από το άρθρο 3 της Σύμβασης.

75. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι η ένσταση της Κυβέρνησης συνδέεται στενά με την ουσία της αιτίας που επικαλούνται οι προσφεύγοντες στο πλαίσιο του διαδικαστικού τμήματος του άρθρου 3 της Σύμβασης (*Zontul κατά Ελλάδας*, αριθ. 12294/07, § 76, 17 Ιανουαρίου 2012). Αποφασίζει συνεπώς να την συνενώσει με την ουσία.

Γ. Επί των ενστάσεων που έλκονται από την μη εξάντληση των εθνικών ενδίκων μέσων

76. Η Κυβέρνηση αναφέρει ότι το Δεκέμβριο 2012 όλοι οι προσφεύγοντες άσκησαν αγωγές αποζημίωσης κατά του Δημοσίου στην βάση του άρθρου 105 του Εισαγωγικού Νόμου του Αστικού Κώδικα και ότι οι αγωγές αυτές εκκρεμούν. Εκθέτει ότι η αποζημιωτική αγωγή η οποία προβλέπεται από την διάταξη αυτή είναι μία αποτελεσματική προσφυγή, μέσω της οποίας οι ενδιαφερόμενοι φέρονται να έχουν το δικαίωμα να ζητήσουν μία αποζημίωση εκ μέρους του Δημοσίου για την ζημία την οποία αυτοί φέρονται να υπέστησαν. Υποστηρίζει ότι η προσφυγή αυτή επιτρέπει την διαπίστωση της επίδικης παραβίασης και προσφέρει προσήκουσα επανόρθωση στους προσφεύγοντες. Προσκομίζει στο Δικαστήριο αποφάσεις διοικητικών δικαστηρίων με τις οποίες θύματα αστυνομικής βίας είχαν αποζημιωθεί, και προσθέτει ότι είναι δυνατή η επίκληση των άρθρων 2 και 3 του προεδρικού διατάγματος 254/2004 το οποίο θέσπισε κώδικα δεοντολογίας των υπαλλήλων της αστυνομίας.

77. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει επίσης ότι, με την προσφυγή τους ενώπιον του Δικαστηρίου, οι προσφεύγοντες επιθυμούν στην πραγματικότητα να επιτύχουν μόνον την επιδίκαση μιας αποζημίωσης, αφού, κατ'αυτήν, ούτε μία επανάληψη της διαδικασίας ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων ούτε η εισαγωγή μιας νέας πειθαρχικής διαδικασίας είναι δυνατές εν προκειμένω.

78. Οι προσφεύγοντες απαντούν ότι το ένδικο μέσο που μνημονεύεται από την Κυβέρνηση δεν είναι αποτελεσματικό. Καταγγέλλουν την διάρκεια των διαδικασιών αποζημίωσης τις οποίες αυτοί έχουν εισαγάγει, υπογραμμίζοντας

προς τούτο ότι οι τελευταίες εκκρεμούν στον πρώτο βαθμό από το έτος 2009 και ότι καμία συζήτηση δεν είχε λάβει χώρα. Όμως, κατά την άποψή τους, όλες οι υποθέσεις οι οποίες θέτουν ζητήματα σχετικά με το άρθρο 3 της Σύμβασης πρέπει να εξετάζονται ταχέως. Οι προσφεύγοντες εκτιμούν επίσης ότι η υποχρέωση της διεξαγωγής μιας αποτελεσματικής έρευνας για τους σκοπούς της στοιχειοθέτησης των ακριβών συνθηκών της υπόθεσης και της ποινικής ευθύνης των αυτουργών λαμβάνει ιδιαίτερη σημασία και ότι η απλή επιδίκαση αποζημίωσης δεν συνιστά ικανοποίηση της υποχρέωσης αυτής.

79. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 35 της Σύμβασης απαιτεί την εξάντληση μόνον των ενδίκων μέσων τα οποία είναι προσβάσιμα, κατάλληλα και σχετικά με τις επίδικες παραβιάσεις (*Sejdovic κατά Ιταλίας* [GC], αριθ. 56581/00, § 46, CEDH 2006-II). Υπενθυμίζει επίσης την πάγια νομολογία του σύμφωνα με την οποία οι υποχρεώσεις που το άρθρο 3 της Σύμβασης επιβάλλει στα Κράτη δεν ικανοποιούνται με την απλή επιδίκαση αποζημίωσης (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Kaya κατά Τουρκίας*, 19 Φεβρουαρίου 1998, *Recueil des arrêts et décisions* 1998-I, § 105, και *McKerr κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, αριθ. 28883/95, § 121, CEDH 2001-III). Πράγματι, για να παραπονεθεί κανείς για την μεταχείριση την οποία υπέστη στην διάρκεια προσωρινής κράτησης στο αστυνομικό τμήμα, η ποινική οδός είναι εκείνη η οποία συνιστά το προσήκον ένδικο μέσο (βλέπε, για παράδειγμα, *Parlak και λοιποί κατά Τουρκίας* (déc.), αριθ. 24942/94, 24943/94 και 25125/94, 9 Ιανουαρίου 2001). Εξάλλου, το Δικαστήριο έχει ήδη βεβαιώσει ότι η υποχρέωση η οποία επιβάλλεται σε ένα Κράτος από το άρθρο 3 της Σύμβασης να διεξαγάγει μία έρευνα που μπορεί να οδηγήσει στην αναγνώριση και την τιμωρία των ατόμων τα οποία είναι υπεύθυνα για κακομεταχείριση θα ήταν μάταιη, αν ο προσφεύγων που προβάλλει μία αιτίαση ελκόμενη από την διάταξη αυτή είχε την υποχρέωση να ασκήσει ένα ένδικο μέσο το οποίο θα μπορούσε να καταλήξει μόνον στην επιδίκαση αποζημίωσης (πιο πάνω αναφερόμενη *Parlak και λοιποί, Okkali κατά Τουρκίας*, αριθ. 52067/99, § 58, CEDH 2006-XII (αποσπάσματα), και *Taymuskhanov κατά Ρωσίας*, αριθ. 11528/07, § 75, 16 Δεκεμβρίου 2010).

80. Το Δικαστήριο απορρίπτει συνεπώς την ένσταση που προβλήθηκε από την Κυβέρνηση ως προς τούτο.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 3 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

81. Επικαλούμενοι τα άρθρα 3, 13 και 14 της Σύμβασης, οι προσφεύγοντες παραπονούνται για την έρευνα και την δικαστική διαδικασία που αφορούν τα επίδικα συμβάντα, κατά το ότι αυτές ήταν ανεπαρκείς και φέρονται να είχαν ελλείψεις. Ισχυρίζονται ότι υπέστησαν μεταχείριση αντιβαίνουσα στο άρθρο 3 της Σύμβασης. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι έχει την κυριαρχική εξουσία του νομικού χαρακτηρισμού των επιδίκων συμβάντων. Εκτιμά ότι συντρέχει λόγος να εξετασθούν οι ισχυρισμοί των προσφευγόντων υπό το πρίσμα μόνον του άρθρου 3 της Σύμβασης, το οποίο ορίζει τα εξής:

«Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθή εις βασάνους ούτε εις ποινάς ή μεταχείρισιν απανθρώπους ή εξευτελιστικές.»

A. Επί του παραδεκτού

1. Ως προς τον προσφεύγοντα με τον αριθμό 9

82. Η εξάμηνη προθεσμία που προβλέπεται από το άρθρο 35 § 1 στοχεύει στην εξασφάλιση της ασφάλειας δικαίου, διασφαλίζοντας ότι οι υποθέσεις οι οποίες εγείρουν ζητήματα βάσει της Σύμβασης να μπορούν να εξετασθούν εντός λογικής προθεσμίας και οι ληφθείσες αποφάσεις να μην είναι απεριορίστα δεκτικές επανεξέτασης. Ο κανόνας αυτός σηματοδοτεί το χρονικό όριο του ελέγχου που διεξάγεται από τα όργανα της Σύμβασης και υποδεικνύει στους ιδιώτες όπως και στις αρχές το διάστημα πέρα από το οποίο ο έλεγχος αυτός δεν μπορεί πλέον να ασκηθεί (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Walker κατά Ηνωμένου Βασιλείου* (déc.), αριθ. 34979/97, CEDH 2000-I).

83. Κατά γενικό κανόνα, η εξάμηνη προθεσμία αρχίζει να τρέχει την ημερομηνία της οριστικής απόφασης η οποία εκδόθηκε μέσα στο πλαίσιο της διαδικασίας της εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων. Εν τούτοις, όταν είναι σαφές εξ αρχής ότι ο προσφεύγων δεν διαθέτει οποιοδήποτε αποτελεσματικό ένδικο μέσο, η εξάμηνη προθεσμία αρχίζει να τρέχει από την ημερομηνία των καταγγελλομένων πράξεων ή μέσων ή την ημερομηνία κατά την οποία ο ενδιαφερόμενος λαμβάνει γνώση τους ή αισθάνεται τα αποτελέσματα τους ή την

ζημία που αυτά προκάλεσαν (*Dennis και λοιποί κατά Ηνωμένου Βασιλείου* (déc.), αριθ. 76573/01, 2 Ιουλίου 2002). Επίσης, το άρθρο 35 § 1 δεν θα μπορούσε να ερμηνευθεί κατά τρόπο που να απαιτεί από έναν προσφεύγοντα να υποβάλει το παράπονό του στο Δικαστήριο πριν η κατάσταση που σχετίζεται με το επίδικο ζήτημα αποτελέσει το αντικείμενο μιας τελεσίδικης απόφασης σε εθνικό επίπεδο. Κατά συνέπεια, όταν ένας προσφεύγων χρησιμοποιεί ένα ένδικο μέσο εμφανώς διαθέσιμο και μόνον εκ των υστέρων συνειδητοποιεί την ύπαρξη συνθηκών που το καθιστούν αναποτελεσματικό, μπορεί να ενδείκνυται το να θεωρηθεί ως αφετηρία της εξαμηνιαίας προθεσμίας η ημερομηνία κατά την οποία ο προσφεύγων είχε λάβει ή όφειλε να είχε λάβει για πρώτη φορά γνώση της κατάστασης αυτής (*Edwards κατά Ηνωμένου Βασιλείου* (déc.), αριθ. 46477/99, 7 Ιουνίου 2001).

84. Ως εκ τούτου, οι προσφεύγοντες θεωρούνται ότι λαμβάνουν τα μέτρα για να διατηρούνται ενήμεροι για την κατάσταση προόδου της έρευνας ή για την αποτελεσματικότητά της, και να ασκήσουν τις προσφυγές τους με την ανάλογη ταχύτητα από την στιγμή που γνωρίζουν ή όφειλαν να γνωρίζουν ότι καμία αποτελεσματική ποινική έρευνα δεν διεξάγεται (*Bulut και Yavuz κατά Τουρκίας* (déc.), αριθ. 73065/01, 28 Μαΐου 2002, και *Bayram και Yildirim κατά Τουρκίας* (déc.), αριθ. 38587/97, CEDH 2002-III).

85. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει επίσης ότι τίποτε δεν εμποδίζει την εξέταση *proprio motu* το ζήτημα της τήρησης της εξαμηνιαίας προθεσμίας το οποίο αφορά την αρμοδιότητά του (*Sabri Güneş κατά Τουρκίας* [GC], αριθ. 27396/06, § 29, 29 Ιουνίου 2012).

86. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι καμία έγκληση δεν κατατέθηκε από τον προσφεύγοντα με τον αριθμό 9. Σύμφωνα με τον ενδιαφερόμενο, κατά τον χρόνο των γεγονότων δεν διέθετε τίτλο παραμονής και φοβόταν μήπως απελαθεί από την επικράτεια. Προσθέτει ότι, μετά την καταχώριση της αίτησής του για χορήγηση ασύλου, αυτός παρουσιάστηκε ενώπιον του εισαγγελέως για να καταθέσει επί των επιδίκων συμβάντων. Όμως, τίποτε δεν εξηγεί γιατί ο ενδιαφερόμενος ούτε κατέθεσε έγκληση μετά την καταχώριση της αίτησής του για χορήγηση ασύλου, όταν δεν διέτρεχε πλέον τον

κίνδυνο να απελαθεί, ούτε προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου εντός προθεσμίας έξι μηνών από τα επίδικα συμβάντα.

87. Λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η προσφυγή κατατέθηκε στις 19 Ιουνίου 2012, το Δικαστήριο εκτιμά ότι αυτή πρέπει να κηρυχθεί απαράδεκτη ως εκπρόθεσμη όσον αφορά τον προσφεύγοντα με τον αριθμό 9, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 35 §§ 1 και 4 της Σύμβασης.

2. Όσον αφορά τους υπόλοιπους προσφεύγοντες

88. Διαπιστώνοντας ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 α) της Σύμβασης και ότι αυτή δεν προσκρούει εξάλλου σε κάποιο άλλο λόγο απαραδέκτου, το Δικαστήριο την κηρύσσει παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

1. Τα επιχειρήματα των διαδίκων

α) Οι προσφεύγοντες

89. Οι προσφεύγοντες εκθέτουν ότι έπραξαν όλοι τους ό,τι μπορούσε λογικά να ζητηθεί από αυτούς για να αποδείξουν τους ισχυρισμούς τους ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων και καταγγέλλουν την έρευνα και την δικαστική διαδικασία που αφορούσαν στα επίδικα γεγονότα διότι φέρονται να ήταν ανεπαρκείς και να είχαν ελλείψεις. Ειδικότερα, υποστηρίζουν ότι η διαδικασία αναγνώρισης των εμπλεκομένων αστυνομικών είχε ελαττώματα, ότι ουδεμία προσπάθεια καταβλήθηκε για την αναγνώριση και τον κολασμό των ιεραρχικώς προϊσταμένων των αστυνομικών αυτών, και ότι η έρευνα η οποία διεξήχθη επί της υπόθεσης δεν ήταν ανεξάρτητη λόγω ιδίως της ανάθεσής της στις αστυνομικές αρχές παρά το γεγονός ότι οι αυτουργοί των πράξεων ανήκαν σε αυτές. Προσθέτουν ότι οι ιατροδικαστές οι οποίοι πραγματοποίησαν τις ιατροδικαστικές εξετάσεις δεν σημείωσαν την παρουσία κακώσεων οι οποίες όμως είχαν διαπιστωθεί στα νοσοκομεία, ότι οι εξετάσεις αυτές είχαν λάβει χώρα χωρίς την βοήθεια διερμηνέων παρά το γεγονός, το οποίο επικαλούνται οι ίδιοι, ότι αυτοί δεν μιλούσαν ελληνικά, και ότι οι εκθέσεις τις οποίες συνέταξαν οι ιατροί αυτοί δεν ήταν λεπτομερώς εμπεριστατωμένες. Αναφέρουν, ως προς το ζήτημα αυτό, ότι η CPT έχει ήδη διαπιστώσει την ύπαρξη παραλείψεων όσον

αφορά την διαδικασία αναγνώρισης των θυμάτων κακομεταχείρισης στην Ελλάδα (πιο πάνω παράγραφοι 62-65).

90. Επιπλέον, οι προσφεύγοντες υποστηρίζουν ότι η προστασία τους ως θυμάτων δεν ήταν επαρκής, αφού η πλειοψηφία αυτών φέρεται να μην διέθετε τίτλους παραμονής και αυτοί φέρονται να αντιμετωπίζουν κίνδυνο απέλασης. Καταγγέλλουν επίσης την ποινική διαδικασία στο ότι η διάρκειά της φέρεται να είχε ως συνέπεια την απουσία κρίσιμων μαρτύρων από τις ακροαματικές διαδικασίες και στο ότι φέρεται να τους ήταν αδύνατο να τύχουν του ευεργετήματος της πενίας κατά την διαδικασία αυτή.

91. Οι προσφεύγοντες εκτιμούν επίσης ότι η διοικητική έρευνα και η πειθαρχική διαδικασία δεν ήταν αμερόληπτες, και παραπονούνται διότι κανείς από τους εμπλεκόμενους αστυνομικούς δεν απαλλάχθηκε από τα καθήκοντά του.

92. Εξάλλου, οι προσφεύγοντες εκθέτουν ότι, στην πρότασή του για παραπομπή των Χ.Δ. και Ε.Κ. σε δίκη, ο αρμόδιος εισαγγελέας είχε διατυπώσει την άποψη ότι οι κατηγορούμενοι είχαν ενεργήσει με σκοπό να τιμωρήσουν «όλους εκείνους οι οποίοι ανήκαν σε μία ιδιαίτερη φυλετική ομάδα». Κατ'αυτούς, η καταγγελλόμενη εν προκειμένω κακομεταχείριση συνδεόταν πράγματι με την εθνοτική προέλευσή τους και με την κατάστασή τους ως αλλοδαπών. Οι προσφεύγοντες προσθέτουν ότι πολλές εκθέσεις εθνικών και διεθνών φορέων καταγγέλλουν την χρήση βίας εκ μέρους της αστυνομίας σε βάρος των αλλοδαπών, ιδιαίτερα στην περιοχή του Αγίου Παντελεήμονα.

Ισχυρίζονται ότι οι αρχές δεν εξέτασαν παρά ταύτα το ζήτημα ενός ρατσιστικού κινήτρου στην περίπτωση τους και ότι, την εποχή των συμβάντων, δεν υπήρχε κανένα αρμόδιο ανεξάρτητο όργανο για την εξέταση των βασίμων ισχυρισμών σχετικά με ένα τέτοιο κίνητρο.

93. Οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 2, 4, 5, 7, 8 και 9 αναφέρουν επίσης ότι, κατά τον χρόνο των συμβάντων, ήταν ασυνόδευτοι ανήλικοι και ότι είχαν εσφαλμένα καταγραφεί από τις αρχές ως ενήλικοι. Προσθέτουν ότι τα εν λόγω συμβάντα τους προξένησαν μία ιδιαίτερη αγωνία εξαιτίας της ηλικίας τους, ότι ο εισαγγελέας ανηλίκων δεν ενημερώθηκε για την κατάστασή τους και ότι δεν έτυχαν του διορισμού ενός νομίμου κηδεμόνα. Εκτιμούν ότι, δεδομένων των

ιδιαιτέρων περιστάσεων της υπόθεσης, η μεταχείριση την οποία αυτοί υπέστησαν πρέπει να χαρακτηριστεί ως βασανιστήρια.

94. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 1 αναφέρει επίσης ότι η σύλληψή του και η μεταγωγή του στο αστυνομικό τμήμα του Αγίου Παντελεήμονα ήταν αντικανονικές και επομένως δεν είχαν καταγραφεί, και ότι αυτός βρέθηκε κατά συνέπεια σε αδυναμία να παράσχει περισσότερες αποδείξεις στα εθνικά δικαστήρια επί του ζητήματος αυτού. Αναφέρεται ως προς τούτο ότι ο Συνήγορος του Πολίτη, σε μία έκθεση η οποία συντάχθηκε κατόπιν μιας επίσκεψης που πραγματοποιήθηκε στο εν λόγω αστυνομικό τμήμα, είχε διαπιστώσει ότι άτομα που προσάγονταν ή κρατούνταν στους χώρους αυτού του αστυνομικού τμήματος δεν είχαν καταχωριστεί.

95. Ο πιο πάνω αναφερόμενος προσφεύγων εκθέτει ότι η ύπαρξη της καταγγεληθείσας από αυτόν κακομεταχείρισης αναγνωρίστηκε τόσο κατά την διάρκεια της ποινικής διαδικασίας η οποία διεξήχθη ενώπιον του Μικτού Ορκωτού Δικαστηρίου Αθηνών όσο και κατά την διάρκεια της διοικητικής εξέτασης. Δηλώνει ότι το εφετείο δεν αμφισβήτησε την ύπαρξη αυτής της κακομεταχείρισης και ότι αυτό είχε μόνον διατυπώσει αμφιβολίες όσον αφορά τον τόπο όπου έλαβαν χώρα τα συμβάντα. Επιπλέον, αυτός βεβαιώνει ότι, στις καταθέσεις τους, οι εμπλεκόμενοι αστυνομικοί δεν αμφισβήτησαν την ύπαρξη της καταγγεληθείσας από αυτόν κακομεταχείρισης: κατά τα λεγόμενά του, οι κατηγορούμενοι δήλωσαν μόνον ότι αυτός βρισκόταν μεταξύ των ατόμων τα οποία διέμεναν στο κτήριο που βρίσκεται στην Αθήνα.

96. Ο προσφεύγων με τον αριθμό 1 προσθέτει ότι το Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο Αθηνών καταδίκασε τους Χ.Δ. και Ε.Κ. για σωματικές βλάβες – πράξεις στοιχειοθετούσες σοβαρή προσβολή της ανθρώπινης αξιοπρέπειας (άρθρο 137 Α § 3 του Π.Κ.) -, και τούτο παρά την παραπομπή τους σε δίκη με την κατηγορία των βασανιστηρίων (άρθρο 137 Α § 1 του Π.Κ.). Κατά τους ισχυρισμούς του, το Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο Αθηνών θεώρησε ότι το άρθρο 137 Α § 2 του Ποινικού Κώδικα απαιτούσε η πρόκληση έντονου πόνου να είναι «μεθοδευμένη» προκειμένου να χαρακτηριστεί ως βασανιστήριο και, κατά συνέπεια, βάσει του συλλογισμού αυτού, δεν χαρακτήρισε τις επίδικες πράξεις ως

«βασανιστήρια». Το Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο Αθηνών φέρεται έτσι να απάλλαξε τους Χ.Δ. και Ε.Κ. εξαιτίας της ύπαρξης, κατά την κρίση του, αμφιβολιών, παρά την πρόταση του εισαγγελέως περί καταδίκης τους.

97. Επίσης, ο εν λόγω προσφεύγων εκτιμά ότι η απόφαση του εφετείου δεν ήταν επαρκώς αιτιολογημένη, και παραπονείται διότι αποδεικτικά στοιχεία τα οποία περιέχονται στην δικογραφία – ήτοι ιατρικά πιστοποιητικά, εκθέσεις οι οποίες συντάχθηκαν κατά την διάρκεια της διοικητικής εξέτασης και της πειθαρχικής διαδικασίας, καταθέσεις μαρτύρων και φωτογραφίες – δεν ελήφθησαν υπόψη από το δικαστήριο αυτό. Κατά την άποψή του, το εφετείο έλαβε υπόψη μόνον τις καταθέσεις των αστυνομικών και δεν παρέθεσε, μέσα στην απόφασή του, οποιαδήποτε πειστική εξήγηση όσον αφορά την προέλευση των τραυμάτων.

98. Οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 2, 3, 6 και 10 ισχυρίζονται ότι οι αστυνομικοί Χ.Δ. και Ε.Κ., οι οποίοι ήσαν τότε θεματοφύλακες της δημόσιας αρχής και ενεργούσαν κατά την στιγμή των συμβάντων μέσα στο πλαίσιο άσκησης των καθηκόντων τους, τους υπέβαλαν σε μεταχείριση που αντέβαινε στο άρθρο 137 § 3 του Π.Κ. και στο άρθρο 3 της Σύμβασης, προκειμένου να τους αποσπάσουν πληροφορίες. Καταγγέλλουν προς τούτο τις μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν από τους αστυνομικούς. Παραπονούνται ειδικότερα ότι οι τελευταίοι ενήργησαν ομαδικά κατά τα επίδικα συμβάντα, ότι χρησιμοποίησαν βία (κάνοντας χρήση, μεταξύ άλλων, όπλων και κλομπ) και ότι πραγματοποίησαν μία νυκτερινή αστυνομική έφοδο στην κατοικία τους.

99. Οι πιο πάνω αναφερόμενοι προσφεύγοντες προσθέτουν ότι τόσο το εφετείο όσο και το Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο Αθηνών χαρακτήρισαν εσφαλμένα τα αδικήματα τα οποία διαπράχθηκαν σε βάρος τους ως σωματική βλάβη προξηνηθείσα χωρίς πρόκληση εκ μέρους του θύματος, ενώ, κατά την άποψή τους, οι εν λόγω πράξεις ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 137 του Π.Κ.

100. Οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 4, 7 και 8 εκθέτουν ότι οι Χ.Δ. και Ε.Κ. αθώωθηκαν από το Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο Αθηνών, και τούτο παρά την αναγνώριση της ιδιότητάς τους ως θυμάτων των επιδίκων συμβάντων

την οποία αυτοί επέτυχαν. Προσθέτουν ότι τα αδικήματα για τα οποία κατηγορούνταν οι αστυνομικοί αυτοί στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 137 του Π.Κ., αλλά ότι οι κατηγορούμενοι παραπέμφθηκαν σε δίκη για σωματική βλάβη προξηνηθείσα χωρίς πρόκληση εκ μέρους του θύματος.

101. Οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 5 και 9 παραπονούνται για την μη άσκηση ποινικής δίωξης για τα αδικήματα τα οποία φέρονται να έχουν διαπραχθεί σε βάρος τους, επικρίνοντας προς τούτο τα εθνικά δικαστήρια για παραλείψεις.

β) Η Κυβέρνηση

102. Η Κυβέρνηση εκθέτει ότι οι εμπλεκόμενοι αστυνομικοί επέδειξαν «επιμονή και φορτικότητα» κατά την διάρκεια των εν λόγω συμβάντων, αλλά ότι οι προσφεύγοντες δεν υπέστησαν βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση. Εκτιμά ότι το Δικαστήριο δεν μπορεί να καταλήξει σε διαφορετικό συμπέρασμα από εκείνο στο οποίο κατέληξε το εφετείο στην απόφασή του αριθ. 169/2012.

103. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει επίσης ότι η ποινική έρευνα η οποία διεξήχθη εν προκειμένω ικανοποίησε τις απαιτήσεις του άρθρου 3 της Σύμβασης και ότι η υπόθεση εξετάστηκε από τα εθνικά δικαστήρια κατά τρόπο εμπεριστατωμένο και με την απαιτούμενη επιμέλεια και αμεροληψία. Αναφέρει ότι τα επίδικα συμβάντα απετέλεσαν το αντικείμενο μιας διοικητικής εξέτασης, δύο αποφάσεων πειθαρχικών συμβουλίων, καθώς και δύο βουλευμάτων και δύο αποφάσεων αρμοδίων δικαστηρίων μέσα στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας. Τονίζει ότι οι αυτουργοί των πράξεων τιμωρήθηκαν με πειθαρχικές ποινές και ότι τους επιβλήθηκαν ποινές από τα ποινικά δικαστήρια. Όσον αφορά τον επαρκή χαρακτήρα της διοικητικής έρευνας, η Κυβέρνηση εκθέτει ότι αυτή πραγματοποιήθηκε ταχέως και ότι περατώθηκε με μία αιτιολογημένη έκθεση στις 26 Φεβρουαρίου 2005. Προσθέτει ότι, στην βάση της έκθεσης αυτής, διενεργήθηκε μία πειθαρχική διαδικασία κατά των εμπλεκομένων αστυνομικών και επιβλήθηκαν ποινές στους αυτουργούς των πράξεων. Η Κυβέρνηση θεωρεί ότι οι αρχές έδειξαν με τον τρόπο αυτό την θέλησή τους να αντιμετωπίζουν

τέτοιες περιπτώσεις αποδοκιμαστέων πράξεων, μεμονωμένων κατ'αυτήν, υποστηρίζει δε ότι το σώμα των αστυνομικών επιδεικνύει σεβασμό στα δικαιώματα του ανθρώπου.

104. Όσον αφορά τον επαρκή και αποτρεπτικό χαρακτήρα των κυρώσεων οι οποίες επιβλήθηκαν από τα ποινικά δικαστήρια, η Κυβέρνηση αναφέρει ότι τα εθνικά δικαστήρια είναι αρμόδια για να καθορίζουν και να επιβάλουν τις πειθαρχικές ποινές, όπως, κατ'αυτήν, έπραξαν εν προκειμένω. Εκτιμά ότι οι ποινές οι οποίες επιβλήθηκαν εν προκειμένω στους αυτουργούς των επιδίκων πράξεων ήταν επαρκείς, αιτιολογημένες και ικανές να επανορθώσουν την μεταχείριση την οποία υπέστησαν οι προσφεύγοντες.

105. Τέλος, η Κυβέρνηση αναφέρει ότι οι αρμόδιες δικαστικές αρχές εξέτασαν όλα τα στοιχεία της δικογραφίας χωρίς πάντως να διαπιστώσουν την ύπαρξη ενός ρατσιστικού κινήτρου.

2. Εκτίμηση του Δικαστηρίου

α) Όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των ερευνών που διεξήχθησαν από τις εθνικές αρχές

i. Γενικές αρχές

106. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι τα Συμβαλλόμενα Κράτη έχουν μία θετική υποχρέωση να θεσπίσουν μία επαρκή αποτρεπτική προθεσμία κατά των παραβιάσεων του δικαιώματος το οποίο προβλέπεται από το άρθρο 3 της Σύμβασης. Στο σύστημα της Σύμβασης έχει αναγνωριστεί εδώ και καιρό ότι το δικαίωμα να μην υποβάλλεται κάποιος σε βασανιστήρια ή σε απάνθρωπες ή εξευτελιστικές ποινές ή μεταχείριση αποτελεί μία από τις θεμελιώδεις ξίες των δημοκρατικών κοινωνιών. Πρόκειται για ένα απόλυτο δικαίωμα από το οποίο δεν μπορεί να υπάρξει απόκλιση σε καμία περίπτωση (*Dernan κατά Τουρκίας*, αριθ. 21789/02, § 27, 31 Μαΐου 2011).

107. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει στην συνέχεια ότι, σε περίπτωση σκόπιμης κακομεταχείρισης επιβληθείσας από τους υπαλλήλους του Κράτους κατά παράβαση του άρθρου 3 της Σύμβασης, δύο μέτρα επιβάλλονται προκειμένου η επανόρθωση να είναι επαρκής. Πρώτον, οι αρχές του Κράτους

οφείλουν να διεξαγάγουν μία εμπειριστατωμένη και αποτελεσματική έρευνα ικανή να οδηγήσει στην αναγνώριση και – ενδεχομένως – στον κολασμό των υπευθύνων (*Gäfgen κατά Γερμανίας* [GC], αριθ. 22978/05, § 116, CEDH 2010, βλέπε επίσης *Armani da Silva κατά Ηνωμένου Βασιλείου* [GC], αριθ. 5878/08, § 233, CEDH 2016). Δεύτερον, ο προσφεύγων οφείλει, αναλόγως με την περίπτωση, να εισπράξει μία αποζημίωση (*Vladimir Romanov κατά Ρωσίας* [GC], αριθ. 41461/02, § 79, 24 Ιουλίου 2008) ή, τουλάχιστον, να έχει την δυνατότητα να ζητήσει και να λάβει μία αποζημίωση για την ζημία την οποία του προξένησε η κακομεταχείριση (σύγκρινε, *mutatis mutandis*, *Nikolova και Velitchkova κατά Βουλγαρίας*, αριθ. 7888/03, § 56, 20 Δεκεμβρίου 2007 (σχετικά με μία παραβίαση του άρθρου 2 της Σύμβασης), *Çamdereli κατά Τουρκίας*, αριθ. 28433/02, § 29, 17 Ιουλίου 2008, *Yeter κατά Τουρκίας*, αριθ. 33750/03, § 58, 13 Ιανουαρίου 2009, και πιο πάνω αναφερόμενη *Gäfgen*, § 116). Προκειμένου μία έρευνα να είναι αποτελεσματική στην πράξη, η προϋπόθεση είναι το Κράτος να έχει θεσπίσει διατάξεις ποινικού δικαίου οι οποίες να καταστέλλουν τις πρακτικές που αντιβαίνουν στο άρθρο 3 της Σύμβασης (σύγκρινε, *mutatis mutandis*, *M.C. κατά Βουλγαρίας*, αριθ. 39272/98, §§ 150, 153 και 166, CEDH 2003-XII, πιο πάνω αναφερόμενη *Nikolova και Velitchkova*, § 57, πιο πάνω αναφερόμενη *Çamdereli*, § 38, και πιο πάνω αναφερόμενη *Gäfgen*, § 117).

108. Όσον αφορά την αποτελεσματικότητα της έρευνας, το Δικαστήριο παραπέμπει στις γενικές αρχές όπως αυτές ορίζονται ιδίως στις αποφάσεις του *Bouyid κατά Βελγίου* ([GC], αριθ. 23380/09, §§ 114-123, CEDH 2015), *El-Masri κατά Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας* ([GC], αριθ. 39630/09, §§ 182-185, CEDH 2012) και *Mocanu και λοιποί κατά Ρουμανίας* ([GC], αριθ. 10865/09, 45886/07 και 32431/08, §§ 316-326, CEDH (αποσπάσματα)).

109. Πρέπει να τονιστεί ακόμη ότι, ως προς τούτο, οι δικονομικές απαιτήσεις του άρθρου 3 της Σύμβασης εκτείνονται πέραν του σταδίου της προκαταρκτικής εξέτασης όταν, όπως εν προκειμένω, αυτή κατέληξε στην άσκηση δίωξης ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων: οι επιταγές της απαγόρευσης η οποία τίθεται από την διάταξη αυτή πρέπει να ικανοποιούνται από ολόκληρη

την διαδικασία, συμπεριλαμβανομένης και της φάσης της απόφασης. Έτσι, οι εθνικές δικαστικές αρχές δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να δείχνουν διατεθειμένες να αφήσουν ατιμώρητες προσβολές στην σωματική και την ηθική ακεραιότητα των ατόμων (πιο πάνω αναφερόμενη *Okkali*, § 65, και πιο πάνω αναφερόμενη *Derman*, § 27).

110. Ασφαλώς, οι εθνικές αρχές διαθέτουν μία διακριτική ευχέρεια, υποκείμενη στον έλεγχο του Δικαστηρίου, για να καθορίσουν τις ποινές οι οποίες εφαρμόζονται στα ποινικά αδικήματα. Ωσαύτως, ο αποτρεπτικός χαρακτήρας μιας ποινής υπάγεται στην διακριτική ευχέρεια του Κράτους. Παρά ταύτα, στην περίπτωση που τα εθνικά δικαστήρια έχουν κρίνει ότι ένας προσφεύγων έχει βασανιστεί, το Δικαστήριο, κατά την εκ μέρους του εξέταση των αποφάσεων ή των πειθαρχικών μέτρων τα οποία υιοθετήθηκαν από τα δικαστήρια αυτά κατά των αυτουργών των πράξεων, θα πρέπει να λάβει υπόψη του κατά πόσον αυτά συνιστούν προσήκουσα επανόρθωση και κατά πόσον μπορούν να θεωρηθούν ως έχοντα αποτρεπτικό αποτέλεσμα για το μέλλον (βλέπε, *Zeynep Özcan κατά Τουρκίας*, αριθ. 45906/99, § 42, 20 Φεβρουαρίου 2007, *Σιδηρόπουλος και Παπακώστας κατά Ελλάδας*, αριθ. 33349/10, § 88, 25 Ιανουαρίου 2018 και, *mutatis mutandis*, πιο πάνω αναφερόμενη *M.C. κατά Βουλγαρίας*, 166). Μέσα στο πλαίσιο αυτό, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, όταν υπάλληλοι του Κράτους κατηγορούνται για αδικήματα σχετικά με κακομεταχείριση, είναι σημαντικό να τίθενται σε αργία από τα καθήκοντά τους κατά την διάρκεια της ανάκρισης ή της δίκης και να αποτάσσονται σε περίπτωση καταδίκης (πιο πάνω αναφερόμενη *Gäfgen*, § 125).

ii. Εφαρμογή των αρχών αυτών στην προκείμενη υπόθεση

111. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει κατ'αρχήν ότι, όπως αυτοί εξετέθησαν ενώπιον των εθνικών αρχών, οι ισχυρισμοί των προσφευγόντων σύμφωνα με τους οποίους αστυνομικοί τους υπέβαλαν σε μεταχείριση αντίθετη προς το άρθρο 3 της Σύμβασης ήταν υπερασπίσιμοι. Η διάταξη αυτή υποχρέωνε επομένως τις αρχές αυτές να διεξαγάγουν μία αποτελεσματική έρευνα.

112. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι ανοίχθηκε μία ποινική διαδικασία σε βάρος των Χ.Δ. και Ε.Κ. για βασανιστήρια και για σωματική βλάβη τα οποία

επιβλήθηκαν χωρίς πρόκληση εκ μέρους του θύματος. Παρατηρεί ακόμη ότι οι περιστάσεις που περιέβαλαν τα συγκεκριμένα συμβάντα αποτελέσαν το αντικείμενο μιας διοικητικής εξέτασης και μιας πειθαρχικής διαδικασίας.

113. Παραμένει να διερευνηθεί κατά πόσον οι επίδικες διαδικασίες ικανοποίησαν τις απαιτήσεις του άρθρου 3 της Σύμβασης.

α) Οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 4, 7 και 8

114. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει, κατά πρώτον, αν και μπορούν να υπάρξουν εμπόδια ή δυσκολίες που εμποδίζουν την πρόοδο της έρευνας σε μία ιδιαίτερη κατάσταση, μία ταχεία ανταπόκριση των αρχών όταν πρόκειται για την διερεύνηση ισχυρισμών για κακομεταχείριση μπορεί συνήθως να θεωρηθεί ως πρωτεύουσας σημασίας για την διατήρηση της εμπιστοσύνης του κοινού στον σεβασμό της αρχής της νομιμότητας και για την αποφυγή οποιασδήποτε εντύπωσης συνενοχής ή ανοχής σχετικά με παράνομες πράξεις (βλέπε, ιδιαίτερα, πιο πάνω αναφερόμενη *McKerr*, § 114, CEDH 2001-III, και πιο πάνω αναφερόμενη *Mocanu και λοιποί*, § 323).

115. Το Δικαστήριο σημειώνει προς τούτο ότι, εν προκειμένω, η επίδικη διαδικασία διήρκεσε ένα χρονικό διάστημα επτά ετών, ήτοι από τις 19 Δεκεμβρίου 2004, ημερομηνία κατά την οποία οι προσφεύγοντες (με εξαίρεση εκείνον με τον αριθμό 9) κατέθεσαν την πρώτη έγκληση, μέχρι τις 19 Δεκεμβρίου 2011, ημερομηνία κατά την οποία το Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο Αθηνών εξέδωσε τις αποφάσεις του αριθ. 611/21.10.2011, 702, 703/12.12.2011 και 725, 726, 727/19.12.2011. Παρατηρεί ιδιαιτέρως ότι η προκαταρκτική φάση της ποινικής έρευνας διήρκεσε περίπου πέντε έτη. Όμως, κατά την διάρκεια της φάσης αυτής, οι διωκτικές αρχές δεν φαίνονται να διενήργησαν οποιαδήποτε ανακριτική πράξη μεταξύ του Δεκεμβρίου 2004 και του Απριλίου 2006.

116. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι η παρέλευση του χρόνου μειώνει αναπόφευκτα την ποσότητα και την ποιότητα των διαθεσίμων αποδείξεων και ότι η εντύπωση μιας έλλειψης επιμέλειας προκαλεί αμφιβολίες ως προς την καλή πίστη με την οποία διεξήχθησαν οι έρευνες (βλέπε, *mutatis mutandis*, *Paul και Audrey Edwards κατά Ηνωμένου Βασιλείου*, αριθ. 46477/99, § 86, CEDH 2002-II). Είναι αλήθεια ότι, εν προκειμένω, η έρευνα παρουσίαζε κάποια

πολυπλοκότητα. Εν τούτοις, η διάρκεια της προκαταρκτικής φάσης η οποία περιέλαβε ένα διάστημα αδρανείας μεγαλύτερο του ενός έτους είναι πιθανόν να υπονόμεισε την αποτελεσματικότητα της έρευνας.

117. Όσον αφορά την ποιότητα των ιατροδικαστικών εκθέσεων, το Δικαστήριο σημειώνει ότι, σύμφωνα με τους κανόνες της CPT, οι οποίοι επικυρώθηκαν από την νομολογία του (*Akkoç κατά Τουρκίας*, αριθ. 22947/93 και 22948/93, § 118, CEDH 2000-X), η πραγματοποίηση καταλλήλων ιατρικών εξετάσεων είναι μία ουσιώδης εγγύηση κατά της κακομεταχείρισης για τα άτομα που τελούν υπό προσωρινή κράτηση (πιο πάνω παράγραφος 61). Οι εξετάσεις αυτές πρέπει να πραγματοποιούνται από ιατρούς με τα κατάλληλα προσόντα, εκτός της παρουσίας της αστυνομίας, η δε ιατρική έκθεση πρέπει να αναφέρει όχι μόνον όλες τις σημειωθείσες σωματικές κακώσεις, αλλά και τις εξηγήσεις που δόθηκαν από τον ασθενή ως προς τον τρόπο με τον οποίο αυτές προξενήθηκαν και την γνώμη του ιατρού για την συμβατότητα των κακώσεων προς τις εξηγήσεις αυτές (*Mehmet Emin Yüksel κατά Τουρκίας*, αριθ. 40154/98, § 29, 20 Ιουλίου 2004, *Yananer κατά Τουρκίας*, αριθ. 6291/05, § 41, 16 Ιουλίου 2009, *Özgür Uyanık κατά Τουρκίας*, αριθ. 11068/04, § 38, 23 Μαρτίου 2010, *Musa Yilmaz κατά Τουρκίας*, αριθ. 27566/06, § 54, 30 Νοεμβρίου 2010, και *Davitidze κατά Ρωσίας*, αριθ. 8810/05, § 115, 30 Μαΐου 2013). Ειδικότερα, οι ιατρικές εκθέσεις οι οποίες συντάσσονται μετά από εξετάσεις ατόμων που δηλώνουν ότι έπεσαν θύματα βασανιστηρίων ή κακομεταχείρισης οφείλουν να σέβονται όλη την γκάμα των απαιτήσεων οι οποίες έχουν αναπτυχθεί από την νομολογία του Δικαστηρίου στο πεδίο του άρθρου 3. Η πρακτική η οποία συνίσταται στην πραγματοποίηση συνοπτικών και συλλογικών εξετάσεων υποσκάπτει την αποτελεσματικότητα και την στερεότητα της εγγύησης αυτής.

118. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι οι αποδείξεις οι οποίες λαμβάνονται από τις ιατροδικαστικές εξετάσεις παίζουν έναν κρίσιμο ρόλο στις έρευνες επί των ισχυρισμών περί κακομεταχείρισης (*Salmanoğlu και Polattaş κατά Τουρκίας*, αριθ. 15828/03, § 79, 17 Μαρτίου 2009). Ως προς τούτο, το Δικαστήριο δεν μπορεί παρά να σημειώσει ότι οι εκθέσεις οι οποίες έχουν συνταχθεί εν προκειμένω από τους ιατροδικαστές στερούνταν ακρίβειας και η

ποιότητά τους ήταν σαφώς κατώτερη από εκείνη που συστήνουν οι κανόνες της CPT και οι κατευθυντήριες γραμμές του Πρωτοκόλλου της Κωνσταντινούπολης (πιο πάνω παράγραφοι 62-65 και 68). Παρατηρεί ειδικότερα ότι οι εκθέσεις αυτές δεν περιείχαν ούτε περιλήψεις των συμβάντων που εκτέθηκαν από τους ενδιαφερόμενους ούτε αναφορές ως προς τον χρόνο επέλευσής τους, και ότι αρκούσαν να μνημονεύουν ότι δεν διαπιστώθηκε οποιαδήποτε κάκωση. Σημειώνει επίσης ότι δεν διευκρίνιζαν κατά πόσον οι αστυνομικοί οι οποίοι συνόδευαν τους προσφεύγοντες με τους αριθμούς 4 και 7 ήταν παρόντες κατά την εξέταση και, σε καταφατική περίπτωση, ποια ήταν η συμπεριφορά τους (πιο πάνω παράγραφος 14). Το Δικαστήριο υπογραμμίζει τέλος ότι οι εκθέσεις αυτές δεν ανέφεραν κατά πόσον η εξέταση αυτή είχε λάβει χώρα με την βοήθεια ενός διερμηνέως, δεδομένου ότι οι προσφεύγοντες δεν ομιλούσαν την ελληνική γλώσσα. Σημειώνει ως προς το ζήτημα αυτό τους ισχυρισμούς των τελευταίων, οι οποίοι δεν αντικρούονται από την Κυβέρνηση και σύμφωνα με τους οποίους κανείς διερμηνέας δεν ήταν παρών.

119. Όσον αφορά την εκ μέρους των αρχών εξέταση ενός ενδεχομένου ρατσιστικού κινήτρου, το Δικαστήριο σημειώνει ότι, στην από 4 Ιανουαρίου 2007 πρότασή του να παραπέμψει τους κατηγορούμενους σε δίκη, ο εισαγγελέας μνημονεύει ότι « (...) [οι κατηγορούμενοι] ενήργησαν κατά τόπο αντικοινωνικό και εκτελεστικό, έχοντας ως μόνο κριτήριο την τιμωρία όλων εκείνων οι οποίοι [ανήκαν σε μία ιδιαίτερη φυλετική ομάδα], και τούτο χωρίς να υφίσταται σχέση μεταξύ των δραστών και των θυμάτων (...)» (πιο πάνω παράγραφος 46).

120. Όμως το Δικαστήριο σημειώνει ότι το στοιχείο αυτό δεν απετέλεσε το αντικείμενο εμπεριστατωμένης εξέτασης εκ μέρους των εθνικών δικαστηρίων, ήτοι του Μικτού Ορκωτού Δικαστηρίου Αθηνών και του εφετείου. Επιπλέον, οι Χ.Δ. και Ε.Κ. ουδέποτε ερωτήθηκαν σχετικά με την γενική τακτική έναντι της εθνο-κοινωνικής ομάδας στην οποία ανήκαν τα θύματα. Φαίνεται ότι τα ανακριτικά όργανα δεν διερεύνησαν ούτε αυτές, για παράδειγμα, κατά πόσον οι κατηγορούμενοι είχαν συμμετάσχει στο παρελθόν σε βίαια επεισόδια ρατσιστικής συνδήλωσης ή είχαν σχέση, για παράδειγμα, με εξτρεμιστικές ή ρατσιστικές ιδεολογίες.

121. Για το Δικαστήριο, τα όργανα τα οποία επιφορτίστηκαν με την ποινική ανάκριση θα έπρεπε να διεξαγάγουν έρευνες επί αυτού του ιδιαίτερου θέματος με όλη την απαιτούμενη επιμέλεια. Όμως, τίποτε δεν δείχνει ότι εξέτασαν το ζήτημα αυτό. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι οι εθνικές αρχές είχαν την υποχρέωση να προβούν σε μία πλέον εμπεριστατωμένη εξέταση του συνόλου των συμβάντων προκειμένου να αποκαλύψουν ένα ενδεχόμενο ρατσιστικό κίνητρο (βλέπε, *mutatis mutandis*, *Μπέκος και Κουτρόπουλος κατά Ελλάδας*, αριθ. 15250/02, § 69-75, CEDH 2005-XIII (αποσπάσματα)).

122. Λαμβάνοντας υπόψη τα προηγούμενα, το Δικαστήριο δεν κρίνει αναγκαίο να αποφανθεί επί των άλλων επικαλούμενων ελλείψεων της επίδικης διαδικασίας. Λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία που εκτίθενται ανωτέρω, το Δικαστήριο εκτιμά ότι οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 4, 7 και 8 δεν έτυχαν μιας αποτελεσματικής έρευνας. Κατά συνέπεια, καταλήγει στην παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης κατά το δικονομικό σκέλος του όσον αφορά τους ίδιους.

β) Οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 2, 3, 6 και 10

123. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι η αιτίαση των προσφευγόντων αφορά κατά κύριο λόγο την θετική υποχρέωση της προστασίας της σωματικής και της ηθικής ακεραιότητας του ατόμου από τον νόμο. Ως εκ τούτου, θα διερευνήσει εν προκειμένω κατά πόσον τηρήθηκε η θετική υποχρέωση του Κράτους η οποία απορρέει από το άρθρο 3 της Σύμβασης και η οποία συνίσταται στην λήψη των μέτρων που είναι ικανά να εμποδίσουν την υποβολή των ατόμων των τελούντων υπό τον έλεγχό του σε βασανιστήρια ή σε απάνθρωπες ή εξευτελιστικές ποινές ή μεταχείριση (πιο πάνω αναφερόμενη *Okkali*, § 54).

124. Το Δικαστήριο σημειώνει εξ αρχής ότι, λαμβάνοντας υπόψη τα κριτήρια τα οποία απορρέουν από την καλά καθιερωμένη νομολογία του (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, *Cestaro κατά Ιταλίας*, αριθ. 6884/11, §§ 177-190, 7 Απριλίου 2015, *Selmouni κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 25803/94, § 104, CEDH 1999-V, *Labita κατά Ιταλίας* [GC], αριθ. 26772/95, § 120, CEDH 2000-IV, *Ilhan κατά Τουρκίας* [GC], αριθ. 22277/93, § 84, CEDH 2000-VII, *Bati και λοιποί κατά Τουρκίας*, αριθ. 33097/96 και 578345/00, §§ 118-119, CEDH 2004-IV, πιο πάνω

αναφερόμενη *Gäffgen*, § 88, πιο πάνω αναφερόμενη *El-Masri*, § 196, *Alberti κατά Ιταλίας*, αριθ. 15397/11, § 40, 24 Ιουνίου 2014, και *Saba κατά Ιταλίας*, αριθ. 36629/10, §§ 71-72, 1^η Ιουλίου 2014), δεν μπορεί κανείς να αμφιβάλει σοβαρά για το ότι η επίδικη κακομεταχείριση εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3 της Σύμβασης. Παρατηρεί ότι, στα μάτια των προσφευγόντων, τα εθνικά δικαστήρια δεν έλαβαν υπόψη τις περιστάσεις οι οποίες περιέβαλαν την υποβολή στην καταγγελλόμενη κακομεταχείριση, καθώς και το γεγονός ότι, κατά την άποψή τους, οι αυτουργοί αυτών των πράξεων βίας, αστυνομικοί, θα έπρεπε να καταδικαστούν για πράξεις αντίθετες προς το άρθρο 137 Α § 3 του Π.Κ.

125. Το Δικαστήριο παρατηρεί επίσης ότι η Ελλάδα έχει θεσπίσει διατάξεις ποινικού δικαίου που καταστέλλουν τις πρακτικές οι οποίες αντιβαίνουν στο άρθρο 3 της Σύμβασης. Έτσι, το άρθρο 137 Α του ποινικού κώδικα προβλέπει ότι οποιοσδήποτε υπάλληλος ή στρατιωτικός στα καθήκοντα του οποίου ανάγεται η δίωξη ή η ανάκριση ή η εξέταση αξιόποινων πράξεων ή πειθαρχικών παραπτωμάτων ή η εκτέλεση ποινών ή η φύλαξη ή η επιμέλεια κρατουμένων, τιμωρείται με κάθειρξη, εάν υποβάλλει σε βασανιστήρια κατά την εκτέλεση αυτών των καθηκόντων πρόσωπο που βρίσκεται στην εξουσία του. Στις παραγράφους του 2 και 3, το άρθρο αυτό καθιερώνει μία διάκριση μεταξύ, αφ' ενός, των βασανιστηρίων – το αντικειμενικό στοιχείο των οποίων συνίσταται, ιδίως, σε οποιαδήποτε «μεθοδευμένη» πρόκληση έντονου σωματικού πόνου – και, αφ' ετέρου, των σοβαρών προσβολών της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, μεταξύ των οποίων των σωματικών κακώσεων, των βλαβών της υγείας και της άσκησης παράνομης σωματικής ή ψυχολογικής βίας. Στην δεύτερη αυτή περίπτωση, η προβλεπόμενη ποινή είναι φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών.

126. Το Δικαστήριο σημειώνει στην συνέχεια ότι, όσον αφορά τους προσφεύγοντες με τους αριθμούς 2, 3, 6 και 10, το Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο Αθηνών παρέπεμψε τους Χ.Δ. και Ε.Κ. σε δίκη με την κατηγορία της σωματικής βλάβης προξηνηθείσας χωρίς πρόκληση εκ μέρους του θύματος (πράξεις οι οποίες προβλέπονται από τις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 308 Α του Π.Κ., σε συνδυασμό με την παράγραφο 1 του άρθρου 308 του ιδίου κώδικα) (πιο πάνω παράγραφος 47). Οι αστυνομικοί αυτοί καταδικάστηκαν τόσο στον πρώτο βαθμό

όσο και στην κατ'έφεση δίκη στην βάση του άρθρου 308 Α του Π.Κ.: η ενοχή τους ως προς τις πράξεις για τις οποίες αυτοί κατηγορούνταν αναγνωρίστηκε από τα εθνικά δικαστήρια, η δε διαδικασία η οποία διεξήχθη σε βάρος τους κατέληξε σε μία καταδικαστική απόφαση στην βάση της διάταξης αυτής (πιο πάνω παράγραφος 10).

127. Το Δικαστήριο δεν θα μπορούσε να αγνοήσει ότι, σύμφωνα με το εφετείο, οι πράξεις βίας οι οποίες έλαβαν χώρα μέσα στο κτήριο που βρίσκεται στην Αθήνα και των οποίων οι προσφεύγοντες έπεσαν θύματα, είχαν διαπραχθεί από τους αστυνομικούς Χ.Δ. και Ε.Κ. μέσα στο πλαίσιο των προσπαθειών που αναπτύχθηκαν από αυτούς για την ανεύρεση του φυγάδα R.A.N. Πράγματι, κατά το εφετείο, οι κατηγορούμενοι είχαν ενεργήσει με τον ακόλουθο τρόπο κατά την διάρκεια των επιδίκων συμβάντων: αφού εισήλθαν την νύκτα μέσα στο εν λόγω κτήριο, ξύπνησαν όλα τα άτομα τα οποία διέμεναν εκεί και τους οδήγησαν στο σαλόνι του κτηρίου, όπου τους ανάγκασαν να σταθούν με το πρόσωπο στον τοίχο. Στην συνέχεια, ζήτησαν από τους ενοίκους πληροφορίες σχετικά με τον φυγάδα που αναζητούσαν και κτύπησαν με κλωτσιές, γροθιές και χαστούκια καθώς και με μπαστούνια ορισμένους από αυτούς, «οι οποίοι αντιδρούσαν». Την επομένη ημέρα, αυτοί είχαν επιστρέψει στο κτήριο αυτό και είχαν επαναλάβει τις πράξεις τους.

128. Το Δικαστήριο δεν μπορεί να υποτιμήσει τα αισθήματα φόβου και αγωνίας τα οποία δημιουργήθηκαν στους προσφεύγοντες: έχοντας ξυπνήσει από εφόδους της αστυνομίας που πραγματοποιήθηκαν επί δύο συνεχείς νύκτες, αυτοί δέχθηκαν κτυπήματα και είδαν τους αστυνομικούς να κτυπούν τους συμπατριώτες τους με αποκλειστικό σκοπό να αποσπάσουν πληροφορίες. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι αστυνομικοί ενεργούσαν μέσα στο πλαίσιο μιας ανεπίσημης επιχείρησης και από την δικογραφία δεν προκύπτει ότι οι αστυνομικοί αυτοί είχαν ένα ένταλμα σύλληψης ή έρευνας.

129. Το Δικαστήριο σημειώνει επίσης την έλλειψη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της συμπεριφοράς των προσφευγόντων και την χρήση βίας από τους αστυνομικούς. Πράγματι, αν και από την απόφαση του εφετείου προκύπτει ότι, στις 14 Δεκεμβρίου 2004, οι αστυνομικοί κτύπησαν ορισμένα από τα άτομα τα

οποία διέμεναν στο πιο πάνω αναφερόμενο κτήριο, ήτοι εκείνα «που αντιδρούσαν», δεν υπονοείται από τα εθνικά δικαστήρια ότι οι προσφεύγοντες προσπάθησαν να επιτεθούν στους αστυνομικούς ή ότι αυτοί επέδειξαν οποιαδήποτε βίαιη συμπεριφορά. Ωσαύτως, από την δικογραφία δεν προκύπτει ότι οι προσφεύγοντες είχαν, κατά την άφιξη της αστυνομίας, μία συμπεριφορά ικανή να θέσουν οποιονδήποτε σε κίνδυνο. Αντιθέτως, τα στοιχεία της δικογραφίας επιτρέπουν την διαπίστωση ότι η εν λόγω κακομεταχείριση επιβλήθηκε στους προσφεύγοντες με σκοπό την απόσπαση πληροφοριών σχετικά με τον φυγάδα R.A.N. Εξάλλου, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι ο προσφεύγων με τον αριθμό 2 ήταν ανήλικος την εποχή των συμβάντων.

130. Όμως το Δικαστήριο παρατηρεί ότι τα στοιχεία αυτά δεν ελήφθησαν υπόψη στο σωστό μέγεθός τους από τα εθνικά δικαστήρια.

131. Όσον αφορά την ποινή η οποία επιβλήθηκε στους αστυνομικούς, το Δικαστήριο σημειώνει εξ αρχής ότι το εφετείο αναγνώρισε στους αστυνομικούς Χ.Δ. και Ε.Κ. ελαφρυντικές περιστάσεις. Το δικαστήριο αυτό καταδίκασε τους τελευταίους σε ποινές φυλάκισης δέκα μηνών για έκαστο από τα αδικήματα σωματικής βλάβης, επιβάλλοντας έτσι, μετά την συγχώνευση των ποινών, μία συνολική ποινή φυλάκισης είκοσι μηνών, με αναστολή, σε βάρος του Χ.Δ. και σε μία συνολική ποινή φυλάκισης είκοσι πέντε μηνών, επίσης με αναστολή, σε βάρος του Ε.Κ. Το Δικαστήριο δεν αγνοεί το γεγονός ότι, κατά συνέπεια, οι Χ.Δ. και Ε.Κ. δεν εξέτισαν ποινές φυλάκισης.

132. Το Δικαστήριο σημειώνει στην συνέχεια ότι διατάχθηκε μία διοικητική εξέταση κατά των εν λόγω αστυνομικών. Με την από 15 Ιουνίου 2006 απόφαση, επιβλήθηκε στους Χ.Δ. και Ε.Κ. μία πειθαρχική ποινή προσωρινής αργίας έξι μηνών. Εν τούτοις, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι επιβληθείσες ποινές δεν εκτελέστηκαν, για τον λόγο ότι ο Χ.Δ. είχε ήδη παραμείνει εκτός της υπηρεσίας από τις 15 Ιανουαρίου 2005 μέχρι τις 14 Ιουλίου 2006 και ότι ο Ε.Κ. είχε εν τω μεταξύ αποχωρήσει από την υπηρεσία. Εξάλλου, σημειώνει ότι η επιβολή των κυρώσεων αυτών δεν αφορούσε μόνον την κακομεταχείριση την οποία υπέστησαν οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 2, 3, 6 και 10. Πράγματι, επιβάλλοντας τις κυρώσεις αυτές, το δευτεροβάθμιο πειθαρχικό συμβούλιο είχε

λάβει επίσης υπόψη το γεγονός ότι οι ενδιαφερόμενοι είχαν υποβάλει σε κακομεταχείριση τον προσφεύγοντα με τον αριθμό 1.

133. Όσον αφορά την ταχύτητα της έρευνας, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η επίδικη διαδικασία διήρκεσε ένα χρονικό διάστημα επτά ετών και τριών μηνών περίπου, ήτοι από τις 19 Δεκεμβρίου 2004, ημερομηνία κατά την οποία οι προσφεύγοντες (με εξαίρεση εκείνον με τον αριθμό 9) κατέθεσαν την πρώτη έγκληση, μέχρι τις 22 Μαρτίου 2012, ημερομηνία κατά την οποία το εφετείο εξέδωσε τις αποφάσεις του αριθ. 156, 157, 169 και 173/2012. Παρατηρεί ιδιαιτέρως ότι η προκαταρκτική φάση της ποινικής έρευνας διήρκεσε περίπου πέντε έτη. Όμως, κατά την διάρκεια της φάσης αυτής, οι διωκτικές αρχές δεν φαίνονται να διενήργησαν οποιαδήποτε ανακριτική πράξη μεταξύ του Δεκεμβρίου 2004 και του Απριλίου 2006. Είναι αληθές ότι, εν προκειμένω, η έρευνα παρουσίαζε μία σχετική πολυπλοκότητα. Εν τούτοις, η διάρκεια της προκαταρκτικής φάσης η οποία περιέλαβε ένα διάστημα αδρανείας μεγαλύτερο του ενός έτους είναι πιθανόν να υπονόμει την αποτελεσματικότητα της έρευνας.

134. Λαμβάνοντας υπόψη όσα εκτίθενται πιο πάνω, το Δικαστήριο δεν εκτιμά απαραίτητο να αποφανθεί επί των άλλων επικαλούμενων ελλείψεων της επίδικης διαδικασίας. Κρίνει ότι το ποινικό και πειθαρχικό σύστημα, όπως εφαρμόστηκε εν προκειμένω, αποδείχθηκε κάθε άλλο παρά αυστηρό και δεν μπορούσε να εμπεριέχει αποτρεπτική δύναμη ικανή να εξασφαλίσει την αποτελεσματική πρόληψη παρανόμων πράξεων, όπως αυτές οι οποίες καταγγέλλονται από τους προσφεύγοντες. Φθάνει έτσι στο συμπέρασμα ότι η έκβαση της επίδικης διαδικασίας δεν προσέφερε μία προσήκουσα επανόρθωση της προσβολής της αξίας η οποία προστατεύεται από το άρθρο 3 της Σύμβασης (πιο πάνω αναφερόμενη *Zeynep Özcan*, § 45, πιο πάνω αναφερόμενη *Okkali*, §§ 76 και 78).

135. Ως εκ τούτου, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης υπό το δικονομικό σκέλος του όσον αφορά τους προσφεύγοντες με τους αριθμούς 2, 3, 6 και 10.

γ) Ο προσφεύγων με τον αριθμό 1

136. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι οι σκέψεις του σχετικά με την διάρκεια της ποινικής διαδικασίας (πιο πάνω παράγραφος 133), τις ελλείψεις της διαδικασίας η οποία κατέληξε στην έκδοση των ιατροδικαστικών πιστοποιητικών (πιο πάνω παράγραφοι 114-122) και την εκ μέρους των αρχών εξέταση ενός ενδεχομένου ρατσιστικού κινήτρου (πιο πάνω παράγραφοι 119-121) ισχύουν επίσης στην περίπτωση του προσφεύγοντος με αριθμό 1. Επίσης, παρατηρεί ότι το εφετείο διατύπωσε αμφιβολίες σχετικά με το γεγονός του κατά πόσον ο προσφεύγων αυτός είχε υποστεί το βασανιστήριο της falaka, αφού το δικαστήριο αυτό σημείωσε ότι ούτε ο ιατροδικαστής ούτε η ιατρός του κέντρου ιατρικής αποκατάστασης θυμάτων βασανιστηρίων δεν είχαν διαπιστώσει την ύπαρξη κακώσεων στο πέλμα των ποδιών του ενδιαφερομένου. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι από το πιστοποιητικό το οποίο συντάχθηκε από το εν λόγω κέντρο προκύπτει κατά τρόπο σαφή ότι ο προσφεύγων αυτός παρουσίαζε εκχυμώσεις, κακώσεις και οίδηματώδεις πλάκες στο επίπεδο του πέλματος των ποδιών, και είχε δυσκολίες να βαδίζει (πιο πάνω παράγραφος 16). Υπό τις συνθήκες αυτές, θεωρεί ότι αυτό το ιατρικό πιστοποιητικό θα έπρεπε τουλάχιστον να αξιολογηθεί με προσοχή από τα εθνικά δικαστήρια.

137. Το Δικαστήριο παρατηρεί εξάλλου ότι το εφετείο εξέφρασε αμφιβολίες για το κατά πόσον τα άλλα τραύματα του πιο πάνω αναφερομένου προσφεύγοντος είχαν προκληθεί στο γκαράζ του αστυνομικού τμήματος του Αγίου Παντελεήμονα. Το δικαστήριο αυτό εκτίμησε πράγματι ότι, αν ο προσφεύγων αυτός είχε υποστεί κακομεταχείριση, οι περαστικοί, καθώς και οι ιδιοκτήτες και οι πελάτες των καφετεριών, επίσης δε και οι αστυνομικοί που είχαν υπηρεσία στο αστυνομικό τμήμα, θα έπρεπε να είχαν καταστεί μάρτυρες της μεταχείρισης αυτής. Σημείωσε επίσης ότι δεν υπήρχαν μαρτυρίες ατόμων που να είχαν τα ίδια γνώση των καταγγελλθεισών πράξεων.

138. Το Δικαστήριο σημειώνει τέλος ότι η πρόσβαση σε οποιοδήποτε κτήριο ή άλλον τόπο τον οποίο αφορά η έρευνα θα πρέπει να φυλάσσεται για τους ερευνητές και για τους συνεργάτες τους προκειμένου να αποφευχθεί η εξαφάνιση ή η καταστροφή απτών αποδείξεων. Οι απτές αποδείξεις πρέπει να συλλέγονται, να τυγχάνουν χειρισμού, να συσκευάζονται και να επισημαίνονται με την

μεγαλύτερη επιμέλεια και να ασφαρίζονται κατά τρόπο ώστε να αποφεύγεται οποιοσδήποτε κίνδυνος αλλοίωσης ή εξαφάνισης. Ένα πρόχειρο σχεδιάγραμμα υπό κλίμακα των χώρων στους οποίους οι πράξεις βασανιστηρίων φέρονται να έχουν διαπραχθεί θα πρέπει να εμφανίζει όλα τα κρίσιμα στοιχεία (βλέπε προς τούτο τις κατευθυντήριες γραμμές που μνημονεύονται στις πιο πάνω παραγράφους 66-68). Όμως, εν προκειμένω, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι οι αρχές δεν προέβησαν σε οποιαδήποτε ενέργεια προς την κατεύθυνση αυτή στους χώρους του αστυνομικού τμήματος του Αγίου Παντελεήμονα.

139. Κατά συνέπεια, λαμβανομένων των στοιχείων τα οποία εκτίθενται πιο πάνω, το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων με τον αριθμό 1 δεν έτυχε αποτελεσματικής έρευνας. Κατά συνέπεια, καταλήγει στην παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης υπό το δικονομικό σκέλος του όσον αφορά τον προσφεύγοντα αυτόν.

δ) Ο προσφεύγων με τον αριθμό 5

140. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει κατ'αρχήν ότι, όπως αυτοί εξετέθησαν ενώπιον των εθνικών αρχών, οι ισχυρισμοί του προσφεύγοντος σύμφωνα με τους οποίους αστυνομικοί τους υπέβαλαν σε μεταχείριση αντίθετη προς το άρθρο 3 της Σύμβασης ήταν υπερασπίσιμοι. Η διάταξη αυτή υποχρέωνε επομένως τις αρχές αυτές να διεξαγάγουν μία αποτελεσματική έρευνα.

141. Όσον αφορά τον προσφεύγοντα με τον αριθμό 5, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι αυτός κατέθεσε μία έγκληση κατά των εμπλεκέντων αστυνομικών και ότι στην συνέχεια εξετάστηκε από ιατροδικαστή. Επιπλέον, σημειώνει ότι ο προσφεύγων αυτός ήταν παρών στην ακροαματική διαδικασία η οποία έλαβε χώρα ενώπιον του Μικτού Ορκωτού Δικαστηρίου Αθηνών και ότι κατέθεσε ως μάρτυρας. Αυτός περιέγραψε εξάλλου την κακομεταχείριση την οποία ισχυρίστηκε ότι υπέστη (πιο πάνω παράγραφος 51).

142. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι η βαρύτητα των αιτιάσεων οι οποίες παρουσιάστηκαν ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων απαιτούσε από το Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο Αθηνών να ελέγξει τουλάχιστον αν ο πιο πάνω αναφερόμενος προσφεύγων είχε απολέσει το έννομο συμφέρον του ή αν είχε

παραιτηθεί από το δικαίωμά του να ακουστεί (βλέπε, *mutatis mutandis*, *Gjikondi και λοιποί κατά Ελλάδα*, αριθ. 17249/10, § 134, 21 Δεκεμβρίου 2017), γεγονός που δεν φαίνεται να συνέβη εν προκειμένω. Το Δικαστήριο σημειώνει εξάλλου ότι το Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο Αθηνών ουδόλως μνημόνευσε την έγκληση του προσφεύγοντος στις αποφάσεις του με αριθμούς 611/21.10.2011, 702, 703/12.12.2011 και 725, 726, 727/19.12.2011.

143. Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων αυτών, το Δικαστήριο θεωρεί ότι ο προσφεύγων με τον αριθμό 5 δεν ενεπλάκη στην διαδικασία σε επαρκή βαθμό (βλέπε, *a contrario*, *Stojnšek κατά Σλοβενία*, αριθ. 1926/03, § 103, 23 Ιουνίου 2009). Συνεπώς, καταλήγει στην παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης υπό το δικονομικό σκέλος του όσον αφορά τον προσφεύγοντα αυτό.

iii. Συμπέρασμα

144. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο απορρίπτει τις ενστάσεις της Κυβέρνησης οι οποίες έλκονται από την έλλειψη της ιδιότητας του θύματος και την μη τήρηση της εξάμηνης προθεσμίας και καταλήγει στην παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης υπό το δικονομικό σκέλος του όσον αφορά όλους τους προσφεύγοντες.

β) Όσον αφορά τους ισχυρισμούς περί βασανιστηρίων και κακομεταχείρισης

i. Οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 1, 4, 5, 7 και 8

145. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι το Μικτό Ορκωτό Δικαστήριο Αθηνών απάλλαξε τους Ε.Κ. και Χ.Δ. από την κατηγορία της σωματικής βλάβης που προξενήθηκε στους προσφεύγοντες με τους αριθμούς 4, 7 και 8 (πιο πάνω παράγραφος 52). Εξάλλου, σημειώνει ότι το εφετείο απάλλαξε τους κατηγορούμενους από την κατηγορία των βασανιστηρίων στα οποία υποβλήθηκε ο προσφεύγων με αριθμό 1 (πιο πάνω παράγραφος 55). Όσον αφορά τον προσφεύγοντα με τον αριθμό 5, σημειώνει ότι αυτός δεν ενεπλάκη στην διαδικασία σε επαρκή βαθμό και ότι τα εθνικά δικαστήρια δεν εξέτασαν τότε τους

ισχυρισμούς του σύμφωνα με τους οποίους αυτός φέρεται να υπέστη κακομεταχείριση (πιο πάνω παράγραφοι 141 έως 143).

146. Υπενθυμίζει την νομολογία του σύμφωνα με την οποία, για την στοιχειοθέτηση των επικαλούμενων συμβάντων, χρησιμοποιεί το κριτήριο της απόδειξης «πέραν πάσης ευλόγου αμφιβολίας», η οποία απόδειξη μπορεί πάντως να προκύψει και από μία δέσμη ενδείξεων ή μη αντικρουόμενων τεκμηρίων, επαρκώς σοβαρών, συγκεκριμένων και συγκλινόντων (πιο πάνω αναφερόμενη *Labita*, § 121).

147. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι ιατρικές εκθέσεις δεν είναι καταλυτικές όσον αφορά την πιθανή προέλευση των τραυμάτων που παρουσίαζαν οι προσφεύγοντες και ότι τα στοιχεία της δικογραφίας δεν επιτρέπουν να υπάρξει επαρκής βεβαιότητα, πέρα από οποιαδήποτε εύλογη αμφιβολία, επί του ζητήματος των διαπιστωθεισών κακώσεων. Προς τον σκοπό αυτό, επιθυμεί εν τούτοις να υπογραμμίσει ότι η αδυναμία αυτή απορρέει σε μεγάλο βαθμό από την απουσία μιας εμπεριστατωμένης και αποτελεσματικής έρευνας εκ μέρους των εθνικών αρχών (*B.S. κατά Ισπανίας*, αριθ. 47159/08, § 55, 24 Ιουλίου 2012, *Lopata κατά Ρωσίας*, αριθ. 72250/01, § 125, 13 Ιουλίου 2010, και *Gharibashvili κατά Γεωργίας*, αριθ. 11830/03, § 57, 29 Ιουλίου 2008).

148. Λαμβάνοντας υπόψη τα συμπεράσματά του υπό το δικονομικό σκέλος του άρθρου 3 της Σύμβασης, το Δικαστήριο θεωρεί ότι δεν υπάρχουν εν προκειμένω επαρκή στοιχεία που να επιτρέπουν να εξαχθεί πέρα από κάθε εύλογη αμφιβολία ότι οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 1, 4, 5, 7 και 8 έχουν αποτελέσει το αντικείμενο της επικαλούμενης μεταχείρισης.

149. Υπό το φως των προηγούμενων, το Δικαστήριο δεν μπορεί να καταλήξει πέρα από κάθε εύλογη αμφιβολία σε μία ουσιαστική παραβίαση του άρθρου 3 όσον αφορά την επικαλούμενη από τους πιο πάνω αναφερόμενους προσφεύγοντες κακομεταχείριση.

ii. Οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 2, 3, 6 και 10

150. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, προκειμένου να αποτελέσει το αντικείμενο του άρθρου 3, μία μεταχείριση οφείλει να φθάσει σε έναν ελάχιστο βαθμό βαρύτητας. Η εκτίμηση αυτού του ελάχιστου βαθμού είναι κατ'ουσίαν

σχετική: εξαρτάται από το σύνολο των δεδομένων της υπόθεσης και ειδικότερα από την φύση και το πλαίσιο της μεταχείρισης, από τον τρόπο της εκτέλεσής της, την διάρκειά της, τις σωματικές και ψυχικές συνέπειές της και, μερικές φορές, από το φύλο, την ηλικία και την κατάσταση της υγείας του θύματος (βλέπε, για παράδειγμα, *Raninen κατά Φινλανδίας*, 16 Δεκεμβρίου 1997, § 55, *Recueil* 1997-VIII, και *Kaja κατά Ελλάδας*, αριθ. 32927/03, § 46, 27 Ιουλίου 2006).

151. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο διαπιστώνει κατ'αρχήν ότι το εφετείο στοιχειοθέτησε με σαφήνεια τις πράξεις της σωματικής βλάβης στις οποίες υποβλήθηκαν οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 2, 3, 6 και 10 (πιο πάνω παράγραφοι 10 και 55). Ειδικότερα, το εφετείο διαπίστωσε ότι οι Χ.Δ. και Ε.Κ. είχαν κτυπήσει τους ενδιαφερόμενους με τα πόδια τους και με τα χέρια τους καθώς και με την βοήθεια μπαστούνιων σε διάφορα σημεία του σώματός τους, προξενώντας τους απλές σωματικές βλάβες. Έτσι, αυτοί προξένησαν εκχυμώσεις στην πλάτη του προσφεύγοντος με τον αριθμό 6, μία εκχύμωση ελλειψοειδούς σχήματος στον αριστερό βραχίονα του προσφεύγοντος με τον αριθμό 10 και μία εκχύμωση ελλειψοειδούς σχήματος στον αριστερό μηρό του προσφεύγοντος με τον αριθμό 3. Επιπλέον, πάντοτε σύμφωνα με το εφετείο, ο Ε.Κ. κτύπησε τον προσφεύγοντα με τον αριθμό 2, προξενώντας του μία κάκωση του εμπροσθίου τμήματος της αριστερής κνήμης με μία εκχύμωση πέριξ αυτής.

152. Το Δικαστήριο σημειώνει, επίσης, ότι το εφετείο έκρινε τους αυτουργούς των πράξεων ενόχους για σωματικές βλάβες που προξενήθηκαν στους αιτούντες χωρίς πρόκληση εκ μέρους του θύματος (πράξεις που προβλέπονται από το άρθρο 308 Α του Π.Κ.). Το εφετείο χαρακτήρισε έτσι τις καταγγελλόμενες πράξεις ως «σωματικές βλάβες».

153. Το Δικαστήριο θεωρεί, σε συμφωνία με τις διαπιστώσεις του εφετείου, ότι η μεταχείριση στην οποία υποβλήθηκαν εν προκειμένω οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 2, 3, 6 και 10 συνιστούν απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση με την έννοια του άρθρου 3 της Σύμβασης.

154. Λαμβάνοντας υπόψη όσα αναφέρονται πιο πάνω, το Δικαστήριο καταλήγει στην παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης υπό το ουσιαστικό σκέλος του όσον αφορά τους πιο πάνω προσφεύγοντες.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

155. Επικαλούμενοι το άρθρο 6 της Σύμβασης, οι προσφεύγοντες παραπονούνται για την διάρκεια της διαδικασίας ενώπιον των ποινικών δικαστηρίων.

156. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η επίδικη διαδικασία δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 6 της Σύμβασης. Ισχυρίζεται ειδικότερα ότι οι δηλώσεις παράστασης πολιτικής αγωγής των προσφευγόντων δεν στόχευαν στην προστασία των δικαιωμάτων τους αστικής φύσεως ή στην επανόρθωση των προσβολών που υπέστησαν. Κατ'αυτήν, είχαν ως σκοπό να ζητήσουν τον ποινικό κολασμό και την καταδίκη των Χ.Δ. και Ε.Κ. Η Κυβέρνηση προσθέτει ότι το ποσό των 40 EUR το οποίο ζητήθηκε από τον προσφεύγοντα με τον αριθμό 1 για αποζημίωση είναι αμελητέο και ότι, στην δήλωσή του ότι θα παρασταθεί ως πολιτικώς ενάγων, ο ενδιαφερόμενος επιφυλάχθηκε του δικαιώματός του να προσφύγει τα πολιτικά δικαστήρια. Επιπλέον, αναφέρει ότι ούτε οι προσφεύγοντες με τους αριθμούς 2 έως 4, 6 έως 8 και 10 ούτε εκείνοι με τους αριθμούς 1 έως 3 και 10 δεν ζήτησαν την επιδίκαση οποιουδήποτε ποσού ενώπιον του Μικτού Ορκωτού Δικαστηρίου Αθηνών και ενώπιον του εφετείου αντίστοιχα.

157. Όσον αφορά την ουσία της αιτίας αυτής, η Κυβέρνηση, προβαίνοντας σε μία χρονολογική ανάλυση της επίδικης ποινικής διαδικασίας, εκτιμά ότι η υπόθεση εκδικάστηκε σε λογική και δικαιολογημένη προθεσμία λαμβανομένης υπόψη ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υπόθεσης και της ανάγκης να εξετασθεί αυτή κατά τρόπο εμπεριστατωμένο. Προσθέτει ότι οι προσφεύγοντες είχαν ζητήσει την αναβολή της υπόθεσης ενώπιον του Μικτού Ορκωτού Δικαστηρίου Αθηνών.

158. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι έχει ήδη εξετάσει την ουσία της αιτίας των προσφευγόντων υπό το πρίσμα του δικονομικού σκέλους του άρθρου 3 της Σύμβασης (πιο πάνω παράγραφος 144). Υπό τις συνθήκες αυτές, εκτιμά ότι δεν είναι απαραίτητο να εξετάσει εκ νέου υπό το πρίσμα του άρθρου 6 της Σύμβασης.

IV. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

159. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους δεν επιτρέπει παρά μόνο ατελή εξάλειψη των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο χορηγεί, εφόσον είναι αναγκαίο, στον παθόντα δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

160. Για την ηθική βλάβη την οποία ισχυρίζονται ότι υπέστησαν, οι προσφεύγοντες αξιώνουν τα ακόλουθα ποσά: 25.000 (EUR) για έκαστο από τους προσφεύγοντες με τους αριθμούς 3, 6 και 10, 30.000 EUR για έκαστο από τους προσφεύγοντες με τους αριθμούς 2, 5 και 9, και 60.000 EUR για τον προσφεύγοντα με τον αριθμό 1.

161. Η Κυβέρνηση εκτιμά ότι τα αιτούμενα ποσά είναι υπερβολικά και ανατιολόγητα, εξαιτίας, αφ' ενός, των ιδιαιτέρων περιστάσεων της υπόθεσης και, αφ' ετέρου, της τρέχουσας οικονομικής κατάστασης της Ελλάδας. Είναι της γνώμης ότι μία διαπίστωση παραβίασης θα συνιστούσε μία επαρκή δίκαιη αποζημίωση.

162. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι συντρέχει λόγος να επιδικαστεί για την ηθική βλάβη 26.000 EUR στον προσφεύγοντα με τον αριθμό 1, 19.500 EUR σε έκαστο από τους προσφεύγοντες με τους αριθμούς 2, 3, 6 και 10 και 16.000 EUR σε έκαστο από τους προσφεύγοντες με τους αριθμούς 4, 5, 7 και 8.

B. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

163. Οι προσφεύγοντες ζητούν επίσης 2.500 EUR για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη στα οποία υποβλήθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου. Αναφέρουν ότι έχουν καταρτίσει μία συμφωνία με τους πληρεξουσίους δικηγόρους τους για τις αμοιβές των τελευταίων.

164. Η Κυβέρνηση αμφισβητεί το πραγματικό, το αναγκαίο και τον εύλογο και αιτιολογημένο χαρακτήρα των εν λόγω εξόδων. Προσθέτει ότι το

αιτούμενο ποσό είναι υπέρογκο, λαμβάνοντας υπόψη, ιδιαιτέρως, την μη πραγματοποίηση ακροαματικής διαδικασίας.

165. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι προσφεύγοντες δεν ανέλυσαν τα έξοδα των οποίων ζητούν την κάλυψη, αλλά δεν αμφιβάλλει ότι, με την κατάθεση της προσφυγής και την υποβολή παρατηρήσεων, οι εκπρόσωποι των προσφευγόντων παρείχαν σε αυτούς την αναγκαία νομική συνδρομή (βλέπε, μεταξύ άλλων, *Adiele και λοιποί κατά Ελλάδα*, αριθ. 29769/13, § 68, 25 Φεβρουαρίου 2016). Εκτιμά συνεπώς εύλογο να τους επιδικάσει από κοινού 1.500 EUR για την αιτία αυτή. Το ποσό αυτό θα καταβληθεί απευθείας στον τραπεζικό λογαριασμό ο οποίος υποδείχθηκε από τις εκπροσώπους τους.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

166. Το Δικαστήριο κρίνει προσηκόν να ευθυγραμμίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας με το επιτόκιο της οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ:

1. *Απορρίπτει* τις προκαταρκτικές ενστάσεις της μη τήρησης της εξάμηνης προθεσμίας της και της μη εξάντλησης των εθνικών ενδίκων μέσων οι οποίες προβλήθηκαν από την Κυβέρνηση,
2. *Συνενώνει με την ουσία* την προκαταρκτική ένσταση την ελκόμενη από την έλλειψη της ιδιότητας του θύματος στα πρόσωπα των προσφευγόντων η οποία προβλήθηκε από την Κυβέρνηση και την απορρίπτει,
3. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή ως προς τους προσφεύγοντες με τους αριθμούς 1 έως 8 και 10 και απαράδεκτη ως προς τον προσφεύγοντα με τον αριθμό 9,
4. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης υπό το δικονομικό σκέλος του ως προς τους προσφεύγοντες με τους αριθμούς 1 έως 8 και 10,

5. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης υπό το ουσιαστικό σκέλος του ως προς τους προσφεύγοντες με τους αριθμούς 2, 3, 6 και 10,
6. *Αποφαίνεται* ότι δεν υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης υπό το ουσιαστικό σκέλος του ως προς τους προσφεύγοντες με τους αριθμούς 1, 4, 5, 7 και 8,
7. *Αποφαίνεται* ότι δεν απαιτείται να αποφανθεί χωριστά είτε επί του παραδεκτού είτε επί της ουσίας των αιτιάσεων οι οποίες έλκονται από το άρθρο 6 της Σύμβασης,
8. *Αποφαίνεται*
 - (α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει, εντός τριών μηνών από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, τα ακόλουθα ποσά:
 - i) 26.000 EUR (είκοσι έξι χιλιάδες ευρώ) στον προσφεύγοντα με τον αριθμό 1, 19.500 EUR (δεκαεννέα χιλιάδες πεντακόσια ευρώ) σε έκαστο από τους προσφεύγοντες με τους αριθμούς 2, 3, 6 και 10, και 16.000 EUR (δεκαέξι χιλιάδες ευρώ) σε έκαστο από τους προσφεύγοντες με τους αριθμούς 4, 5, 7 και 8, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο, για την ηθική βλάβη,
 - ii) 1.500 EUR (χίλια πεντακόσια ευρώ), από κοινού στους προσφεύγοντες, πλέον οποιουδήποτε ποσού που μπορεί να οφείλεται για τον φόρο, για τα έξοδα και την δικαστική δαπάνη, ποσό το οποίο πρέπει να καταβληθεί στον τραπεζικό λογαριασμό των εκπροσώπων τους,
 - (β) ότι από την λήξη της πιο πάνω προθεσμίας και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα προσαυξηθούν με έναν απλό τόκο με επιτόκιο ίσο προς εκείνο της οριακής χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.
9. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στα γαλλικά και στην συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 11 Απριλίου 2019, κατ'εφαρμογήν του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού του Δικαστηρίου.

(υπογραφή)

Abel Campos

Γραμματέας

(υπογραφή)

Ksenija Turković

Πρόεδρος

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Αριθ.	Όνομα ΕΠΩΝΥΜΟ	Ημερομηνία γέννησης
1.	Ahmad SARWARI	01.01.1975
2.	Nauruz ATTAE	01.01.1986
3.	Taki BASARDOOST	01.01.1976
4.	Ali CHANGAZI	01.01.1988
5.	Ahmed EIDERI	01.01.1988
6.	Ziya KARIMY	25.04.1983
7.	Ali Dust MUHAMMADI	01.01.1975
8.	Emayat NAZARY	01.01.1987
9.	Sarif RAHIMI	01.01.1987
10.	Zaminali-Zamanali SHAKORYA-SHAKORI	01.01.1975

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου

εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 31 Μαΐου 2019

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετρουτσόπουλος